

לתחום אדעתא דנזים אתא ושרייה רבא למיזבן מינייהו. והרי לך שלקחו אותן מן הנזים, ובלבד שלא יהא מן אותו המין במחזור. אי שיהא ניכר שמאמתמול: נתליש: (ד) ומה שהביא ראייה מרבי יצחק בר יקר אני הייתי שם ולא מפני זאת הכירו עליו אלא מחירוות דניס היתה, ושראה איתה בבית הגוי מכערב יום טוב ולמחר הכירה בטביעות עינא והביאה, על זאת הונד לרבותינו שיש שם בני אדם מהוננן ויקולו בדבר ויבואו מן הניצודין ביום טוב ויאמרו מאתמול ניצודו אבל בדבר שאין במינו במחזור אין לחוש:

[נב] דין שכירות פועלים מקיבולת.

(א) וששאלתם ישראל שהשכיר פועלים קודם הרגל לבנות לו בנין כולו, והתחילו לבנותו קודם יום טוב ולא הספיקו לנמור, מהו שינמרו במועד. לפי שאינו רוצין לבטל. (ב) ואם לא יהא מניחין לנמור במועד שוב לא יהא נומיין. (ג) והוא סבור ככולן אבד וכנגב דמי, כך דעתי נוטה שאסור להניח להן לנמור במועד. (ד) דאמר שמואל מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור, דהיינו גוי שקבל מלאכה מישראל קודם יום טוב, בתוך התחום אסור, דכי אולי. (ה) בני אותה העיר ולא ידעו דקיבלה גוי מישראל קודם יום טוב, ומשמע דכי אסר שמואל בגון במלאכה שהוא ידועה שהוא של ישראל, אבל חוץ לתחום קאמר שמואל דמותר, דהיה מקום שאין ישראל רנילין לשם. (ו) ואמר רב פפא אי איכא מתא דישאל דרין לשם ומקרבא להתם אסור דהוי ליה בני האי מתא, ומסקנא דבחולו של מועד דשכיחו אינשי דאזלי מוכתא לדוכתא אפילו חוץ לתחום אסור. (ז) דאמרינן מי זוטרא (ח) בריה דרב נתן, בני ליה אפרנא במועד, מקבלי קיבולת חוץ לתחום. (ט) איקלעי רבה ורב פפא ורב הונא בר חיננא ולא עייל לנביה דקא סברי אפילו חוץ לתחום אסור דרנילו למיזל התם:

[נג] דין שכירות.

(א) וששאלתם מה לשכור גוים לכתחילה במועד, להוליך קורות עצי בנין ממקום למקום כדי שלא יאבדו, מותר לעשות כן ובלבד שיכול לעשות בצנעה עושה, ואם לאו שאינו יכול לעשות בצנעה יעשה כמו שיוכל. (ב) כדתנן במניס אדם פירותיו מפני הנגבים ושולה משנתו מן המשרה בשביל שלא תאבד. (ג) ואמרינן רב יוסף הוה ליה (ד) הנהו כשורי עיילינהו ביממא וכי:

הערות

ע"א. (ד) ומה שהביא ראייה מרבי יצחק בר יקר. כן הוא באיסור והיתר. ובמחזור וויפרי שם. וצ"ל ר' יעקב בר יקר. ומצאתי כי הובא לנכון בסידור רש"י, והוא היה רבו של רש"י, והביאו בהרבה מקומות:

[נב] (א) וששאלתם ישראל שהשכיר פועלים. הובא באיסור והיתר ובסידור רש"י ובמחזור וויפרי ס"י (פ"א ע"ב 288), ואם לא יהא מניחין לנמור במועד. באיסור והיתר השמים המעתיק המלות שוב לא יהי נומיין והוא סבור ככולן אבד וכנגב דמי כך דעתי נוטה שאסור להניח להן לנמור במועד, וחשמים מן לנמור במועד עד לנמור במועד. (ג) והוא סבור ככולן אבד וכנגב דמי במחזור וויפרי הגי' וכבר הוא הכל אבוד ונגב. וצ"ל וסבר הוא. ובסידור רש"י וכבר הוא וכולו עכיד ונגב. (ד) דאמר שמואל. מ"ק י"ב ע"א וע"ש בתוס' דיהא אסר שמואל. (ה) בני אותה העיר. חסר פה. ובאיסור והיתר ובסידור רש"י ובמחזור וויפרי הובא כך דכי אולי בני אותה העיר. והוה לנוי דעבד עבירתא לישראל ביום טוב אמרי האי ישראל יהיב עבדותיה לנוי ביומא פבא לכתחילה ונסיק מינה חורבא ולא ידעו דקיבלה גוי מישראל כו'. (ו) ואמר רב פפא. מ"ק י"ב ע"א. (ז) דאמרינן מר זוטרא. שם שם. (ח) בריה דרי נתן, לפנינו שם בריה דרב נחמן. (ט) איקלעי רבה. רבתי ליתא בגמרא שם:

[נג] (א) וששאלתם מהו לשכור גוים. מוכא באיסור והיתר ס"י פ"ח ובסידור רש"י, ובמחזור וויפרי ס"י פ"ב ע"ב 289), כן כדתנן. מ"ק י"ב ע"ב. (ג) ואמרינן רבי יוסף כו'. שם שם. (ד) הנהו כשורי

(נד) מהו לתקן פרסות סוסים.

(ה) וששאלתם מהו לתקן פרסות סוסים בננרי ברזל. דכי נודמן לו דרך בחולו של מועד יש לומר כדבר האבוד דמי ושרי על ידי אומן גוי בחולו של מועד כל הגי מותר במקום שנהנו. (ג) אבל ליתן כלים לכובס וליתן כלים לגוי אומן לחסום מתחילה קיבולת הוו ואסור :

(נה) דין לקיטת ענבים.

(ה) וששאלתם מהו להתחיל בלקיטת ענבים ודריכתן בנת בחולו של מועד. כדבר האבוד דמי ומותר (ג) מיהא דרב הונא חצדי ליה חצרא בחולא דמועדא. ומסקנא דהא דתניא במחובר אפילו כלו אבד אסור. יחידאה הוא. ועוד דרב חצדי ליה חצרא ואיקפד שמואל דחצדי דחישו הוו ולא פסיד. אבל ענבי וודאי פסידן. משום דמכחש כחשי כי שביק להו. ועוד כשמתחילין לבצור את הכרמים ונותנין רשות ליכנס בהן כל מי שאינו בוצר כרמו ודאי הוה דבר האבוד ומותר לבצור ולדורכן בנת :

(נו) דין לוקח מגוי ביום טוב.

(ה) וששאלתם מהו לילך אצל גוי המכירו ביום טוב וליטול ממנו אגודה עשב לבהמתו. או תבן או עמרים. ואומר מה שאתה נוטל מאחת מהם כיוצא בוו אני נתן

ה ע ר ו ת

עילינו בימא. אחר זה נמצא במחזור וויטרי חתום על זה יצחק בר' יהודה מיכ. הוא היה רבו של רש"י ז"ל. והובא הרבה פעמים מרש"י ז"ל. ובפרדס הי' חול המועד סי' קיג נמצא תשובה הואת בשם רבינו נתן שהשיב לרבינו מנחם אחיו. ורי נתן הי' בן של ר' מכיר. ורבינו מנחם היה אחיו וגם בלקושי הפרדס דף כ"א ע"ב נמצא ג"כ תשובת רבי נתן שהשיב לרבי מנחם אחיו מהו לשכור גוים לכתחילה בחולו של מועד כו'. כמו שהוא בפרדס שם. רק שם בשעות בסיום המאמר ואמר רב יוסף הכהן מלת "הכהן" יש למחוק כי הוא המאמר שהבאתי מן מיכ"ב ע"ב. וראיתי גם ברוקח סי' שיד הביא תשובה של ר' נתן ניע שהשיב לר' מנחם אחיו. מהו לשכור גוים כמו שהוא לפנינו. לכן ברור אצלי במחזור וויטרי הפיוס מסוף סי' פ"ב על השאלה מהו לשכור גוים. יש להצנע על התחלת סי' פ"ג. על ושאלתם מהו לאגוד ולזפות הביות וכו' הוא בפרדס סי' קנ"ב. אשר רשום שם אילו תשובות שאילות של רבי יצחק בר' יהודה ששאלוהו וכו' לאגוד ולזפות כלים לכתחילה כו'. וכן בלקושי הפרדס דף כ"א ע"ג מתחיל אילו שאלות ותשובות של רבינו יצחק בר' יהודה וצ"ל מהו לאגוד ולזפות כלים כו' ולפנינו אחר הפיוס והסי' נמצא חתום עליהם. יצחק בר' יהודה נאכל באיסור והותר ובמידור רש"י ליתא. וראיתי כי גם במחזור וויטרי סוף סי' פ"ג (צד 260) חתום יצחק בר' יהודה :

(נד) (ה) וששאלתם. מהו לתקן פרסות סוסים. כן הוא באיסור והיתר סי' פ"ג ג' ובמידור רש"י. ובפרדס סי' פ"ג קי"ב. ובמחזור וויטרי סי' פ"ה. (פי' צד 289). וכן בלקושי הפרדס דף כ"א ע"ג. אבל

בפרדס. וכן במחזור וויטרי. ובמידור רש"י. נמצא לפני זה וששאלתם מהו לאגוד ולזפות הביות בחולו של מועד לכתחילה כן אנו נוהגים במקומינו. לפי שסמכו על דבר אבוד ומותר בלבד שלא יתכוון מלאכתו במועד. (ג) אבל ליתן כלים לכובס כו' ואסור. אחר זה במחזור וויטרי סי' פ"ג נמצא הוספה ור"ת מתיר כל קיבולת בחולו של מועד. ודומיא דרבך האבד דאי לא עברו האידינא לא הא עבדי לעולם. וההוא דאמר שמואל. תוך התחום באכל מייירי. והאר"ך ברבך בספר הישרי. הוא כפי תקפ"ח. ומה שהביא וההוא דאמר שמואל הוא במוק' י"ב רע"א וע"ש בתוס' ד"ה אמר שמואל שהביא בשם ר' יעקב. וכונתם לר"ת ע"ש :

(נה) (ה) וששאלתם מהו להתחיל בלקיטת ענבים. הובא באיסור והיתר וליחא במידור רש"י. וזווא גם במחזו סי' פ"ה (צד 289). ובפרדס סי' קי"ב ובלקושי הפרדס דף כ"א ע"ג. (ג) מיהא דרב הונא חצדי ליה חצרא. סי' ק"ב ע"ב :

(נו) (ה) וששאלתם מהו לילך אצל גוי המכירו ביום טוב כו'. הובא באיסור והיתר סי' ג"ב. ובמידור רש"י. וליחא בפרדס. וכן ליחא בלקושי הפרדס. והובא גם במחזור וויטרי סי' פ"ג (צד 290). ובשכ"ל הלך השלם סי' רמ"ד. וז"ל שאלו לפני רבינו יצחק בר' יהודה וצ"ל מהו לילך אצל גוי

ספר האורה

לך למחר, דבר זה אפילו מישראל אסור, לפי שהוא הזכרת סכום מקה. (ג) ותנן הולך אדם אצל הגוני הרגיל אצלו ואמר לו תן לי. (ג) עשרה ביצים או עשרה אנונים, (ד) שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו. (ה) רבי שמעון בן אלעזר אומר ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקה. (ו) והני [מילין] בהגוני ישראל אבל בהגוני גוי כיון שרגיל אצלו גזירה שמא יביא בשביל ישראל מהוין לתחום, והבא בשבילו מהוין לתחום אסור אפילו לטלטלו. (ז) וגבי בהמתו תניא גוי שלישי עשבים לבהמתו, מאכיל ישראל אחריו, ומקשינין והא אמר רב הונא מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים, דמשמע במחורבין, לפי שהן מוכנין למאכל בהמה, אבל לא גבי מוקצה נגון שתלושין ומנחין באוצר שמוקצין הן, וגוי שלקט עשבים מוקצין הן אצל ישראל, ומתריצין דקאי לה באפה ואולה ואכלה אבל להאכיל בידים אסור, וכיון דדבר מוקצה אסור ליתן לבהמתו, הילכך הכא בשביל ישראל מהוין לתחום אסור לו ליתן לבהמתו. (ח) יצחק בר יהודה :

[נז] דין שפוד ביום טוב.

(א) יחד של שפוד שתחבין בו יריכי העוף היה ארוך יותר מדאי, ואסור רבי לתתו בסכין, ולא לשרוף ראשו באור, כדי שיתקצר, משום תיקון כלי. (ב) ואין זה דומה לתתו באור, לפי שתי גרות דהתם גראה כמדליק כדרכו, כאדם שצריך להדליק שתי גרות :

[נח] דין שומין.

(א) ושומין ביום טוב רבי כוששן כדרכו, אבל פלפלין שוחגין קודם יום טוב, או שוחגין בקערה. (ב) או בכל דבר, אבל לא בריחים שלהן, כדאמרינן בביצה, וריחים שלהן. (ג) [קרי מוליגין] שלנו תדע. (ד) מדרגסינן התם משום טומאה שלשה כלים הברזל שבתוכו נקוב נקבים דקים אבל הוא בפני עצמו טמא משום כלי כברה, והעליין משום כלי מתכות, והתחתון משום כלי קיבול :

הערות

המכירו ליפלו ממנו אגודת עשב ביום טוב כו' ע"ש. (א) ותנן הולך אדם כו', ביצה כיצ' ע"ב. (ג) עשרה ביצים או עשרה אנונים, כנסרא שם הגירסא עשרים ביצה או חמישים אנונים, ובמשנה שם נאמר רק תן לי ביצים או אנונים. (ד) שכן דרך, משנה שם, (ה) רבי שמעון בן אלעזר אומר, גמרא שם. (ו) והיום בהגוני ישראל, עיין בתוסי' שם ד"ה אבל הגוני. (ז) וגבי בהמתו תניא גוי שלקט עשבים, שבת קכ"ב ע"א וע"ש בתוסי' ד"ה איני. (ח) יצחק בר יהודה, כן הוא היום גם במחזור וויטרי וליאא במידור רשיי, ובאיסור והיתר אחר הסימן שלאחריו כתוב דין שפוד ר' יצחק בר יהודה וצ"ל אחר הסימן שלפניו יצחק בר יהודה, ועיין לעיל סי' נ"ג עטרה ד' :

[נז] (א) יחד של שפוד, הובא באיסור והיתר סי' מ"ג, ובמידור רשיי, ובמחזור וויטרי סי' צ"ג, ובמדרכי ס"ד דביצה סי' תרצ"א כתב רבינו אבן העזרי ראיתי בתשובות יחד שפוד שצלין בו עופות והיה ארוך יותר מדאי ואמר רבי לחתוך איתו ולא לשרפו כו'. וכיון למאמר שלפנינו, וכן הביא הרשייה. (ב) ואין זה דומה לחותכה באור לפי שתי גרות, ביצה ליב ע"ב :

[נד] (א) ושומין ביום טוב, הובא באיסור והיתר סי' נ"ד, ובמידור רשיי, ובמחזור וויטרי סי' צ"א (צד 290) (ב) או בכל דבר, במחזור וויטרי נוסף אחר זה בקתא דסבינא כו', וליתא גם באיסור והיתר, ובמידור רשיי (ג) קרי מוליגין, כן הוא במחזור וויטרי ובאיסור והיתר אבל במידור רשיי המלה משבושת ועיין בתוסי' ביצה י"ד ע"א ד"ה איכא מכל מקום אסור לפחון פלפלין בריחים שלהן שקורין מוליגין בלע"ז. (ד) מדרגסינן התם, ביצה כיצ' ע"ב :

ספר האורה

[נמ] דין ברכת הלל.

(ה) הלל ביחוד אסור לברך עליו לפניו ולאחריו בימים שאין נוסרין בהן את ההלל, שהרי בצבור אינו אלא מנהגא דעלמא וציבור הוא דעבדו מנהג אבותיהם אבל ביחודים אין זכר למנהג נהג בהן ואפילו עשרה שפשו מן הציבור שמתפללין אחורי בית הכנסת לעצמן, הרי הן כיהודין, שלא היו באסיפת הכניסה ואין להן תורת מנהג לעשות אלא בשנים ושלושה הם לצורך כך שלא נאמר זכר למנהג אלא בכנוסאי של אותה העיר כשהן באגודה שלהן. (ז) ואפילו לקרותו בלא ברכה אינו צריכין, ומעשה בא על ידו להלך להתפלל בבית אבל בראש חודש, ורצו המנויין לקרות את ההלל והורה רבי הלכה למעשה דלא צריך, דעשרה שפשו מן הציבור היו, ועשרה שפשו מן הציבור הרי הן כיהודין:

[ס] דין טעות ראש חודש.

(ב) טעה ולא הזכיר של ראש חודש בלילה אינו חוה, בין יחיד בין ציבור, לפי שאין מקרשין את החודש בלילה, והני מילי אחסר אבל אמלא לא, והאלהים אמר רב בין אמלא בין אחסר דהא טעה קאמר, טעה ולא הזכיר שחרית אין מחזירין אותו, שהרי מוספין לפניו, והני מילי שליח ציבור משום מירחא דציבורא, אבל יחיד הדר בין לילה בין יום:

[סא] בין מים במעודה.

(ה) השותה מים בתוך סעודתו אפילו פעמים ושלוש, צריך לברך על כל פעם ופעם, (ז) ואך על פי שברכו בפעם ראשונה, (ג) שכך שנינו השותה מים לצמא אומר שהכל, (ד) ואמרינן למעוטי מאי, אמר רב אידי בר אבין למעוטי דהנקתיה אומצא דלא מברך, הא לאו הכי מברך דהוה ליה כנמלך, ואית [מרבנן] דאמרי כיון דאיכא מים קמיה כמעורתיה, וברין זימנא דרא, לא צריך לברוכי זימנא אחרית, שהרי הוא קובע סעודתו על המים, (ה) ורבי אומר לפי שהוא כנמלך על כל פעם ופעם שאין לך אדם שותה מים כי אם בפחות שיכול להעמיד עצמו ולהסיח דעתו:

הערות

[נמ] (ה) הלל ביחוד אסור לברך עליו לפניו ולאחריו, הובא גם כן באיסור והיתר סי' נ"ה אחר המיום סדון שומין, ולא נמצא בסידור רש"י, ועיין בשבלי הלקס השלם סי' קע"ד שהאריך כוח, ומצאתי כל הסימן הזה במחזור וויטרי, סי' רמ"א (צד 206), וכן נמצא בפרדס בסוף סי' כ"ב המתחיל בימים שאין נוסרין את הלל, והפר התחלתה, ועיין גם במחזור וויטרי סי' רכ"ז (צד 192) שהביא תשובות רש"י בזה ע"ש, ובתומו ברכות י"ד ע"א ד"ה ימים הביאו את המחזור וויטרי, ועיין בהערות רש"י ז"ל הערה ו' שהאריך בזה ידרשם הקודא שם, (ז) אפילו לקרותו בלא ברכה אין צריכין, במחזור וויטרי שם מים אחר זה - טר אריה, הוא ר"י יהודה בר זעהק, ונקרא גור אריה ע"ש גור אריה יהודה, ונפטר במארינו בשנת תקפ"ד בן נ"ה שנה, כאשר הובא בתשובת מהרש"ל סי' כ"ב:

[ס] (ה) טעה ולא הזכיר של ראש חודש, לא הובא באיסור והיתר ולא בסידור רש"י, ועיין ברכות ל' ע"ב ובכרשי ברכות ל' ע"ב ובכרשי ד"ה בצבור שנו, ובתומו שם ד"ה מסתברא, ועיין שבלי הלקס השלם סי' קע"א, ועיין בהראש ברכות מ"ד סי' כ"ג, ושם בסעודת יום טוב ובדברי המודות:

[סא] (ה) השותה מים בתוך סעודתו, הובא באיסור והיתר סי' נ"ו וכן הובא במחזור וויטרי סי' י"ד (צד 29), וכן הוא לשון הסידור דרב עמרם גאון (דף ס"ז ע"א), וכן הביא הראש ברכות מ"ו סי' כ"ט, ומחזור וויטרי הובא גם בתומו ברכות מ"א ע"ב ד"ה א"ה, (ז) ואף על פי שברכו בפעם ראשונה, בסידור רב עמרם גאון איכא ואפ"י שהוא לפניו, ובמחזור וויטרי אפ"י שהן לפניו, (ג) שכך שנינו, ברכות מ"ד ע"א במשנה, (ד) ואמרינן למעוטי מאי, שם שם, ועיין ש"ע אריה סי' קע"ד מ"ז מובא דעת זאת ואולם אין צריך לברך בתוך המעודה על המים, (ד) ואית מרבנן, כן הוא לשון הרע"ט, שם, ועיין במחזור וויטרי שהביא דעת רבנן, ועיין בספר הישר סי' שס"ד, ובפרדס סי' ע"ד נמצא שכתוב וז"ל השותה מים במעודה

[סב] דין שבת הגדול.

(א) שבת שלפני הפסח נהנו בני אדם לקרוא אותו שבת הגדול ולא ידעו על מה שהוא גדול מכל שבתות השנה, אלא לפי שנינים שבו יצאו ישראל מצרים המישי בשבת היה, (ג) כדאמרינן בסדר עולם, ומקחו של פסח מבעשור, היה בשבת שלפני הפסח, אמרו ישראל הן נובח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלנו [שמות ח' כ"ב] אמר להם הקדוש ברוך הוא עתה תראו הפלא אשר אעשה לכם הלכו ולקחו איש את פסחו להיות להם למשמרת עד ארבעה עשר יום, כשראו כן המצרים היו רוצים לקום ולנקום מהם, והיו מעיהם מהותכין ובאש נדעכין ונדונין ביסורים וחליים רעים ומרים, ולא היוקו לישראל, ועל שם שנעשו בו נסים לישראל כאותו שבת שלפני הפסח, נקרא שבת שלפני הפסח שבת הגדול, (ג) מפי ר' אברהם נשמתו ערן :

[סג] (ב) חמדת ימים אותו קראת, היכן נקרא שבת חמדה, שנאמר ויכל אלהים ביום השביעי [בראשית ב' ב'] בתדנוס ירושלמי וחמדו ה' ביוםא שביעאה :

[סד] (א) כתיב כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לבדך [תהלים פ"ו י'] הנאד הזה אם יש בו נקב כהרירה של מחש, כל רוחו יוצא ממנו, והקדוש ברוך הוא ברא בו באדם [מחילים מחילים] נקבים נקבים הרבה, ורוחו משתמרת בקדוהו היו עושה נפלאות (ג) בבראשית רבה, ועל שם כך קבעו רבותינו באשר יצר את האדם בחכמה, רופא כל בשר ומפליא לעשותו, על שם ועושה נפלאות, (ג) כך שמעתי- מפי מורי רבי עזריאל :

[סד] דין כבוד.

(א) כבוד רבוק שנתבשל עם חתיכות הרבה ואין בחתיכה ששים בו לכבול את טעמו, אסורות כל החתיכות אפילו הן אלף לפי שהן מינה דחתיכה שנדבק הכבוד בה

ה ע ר ו ת

אפילו מאח פעמים סבך על כל פעם ופעם וכו', (א) ורבי אומר לפי שהוא כממלך בו, הוא לשון הפרד שם בכ"י ע"ב :

[סב] (א) שבת שלפני הפסח, איסור והיתר סיי נ"ח, וכל הלשון הוא בפרדס סיי י"ז וכן במחזור וויטרי סיי ר"ט (צד 222), וכן בעל שבלי הלקם השלם סיי ר"ה הביא מצאתי בפרדס שחיבר רבינו שלמה זצ"ל שבת שלפני הפסח נהנו לקרותו שבת הגדול כ"י, הביא כמו שהוא בפרדס סיי י"ז, ועיין בחומי שבת ס"ד ע"ב ד"ה ואותו יום שהביאו ועל כן קראו אותו שבת הגדול לפי שנעשה בו נס גדול, (ג) כדאמרינן בסדר עולם, הוא בסדר עולם רבה מסק ה' ועיש בהערת הרב הגדול מהר"ר בער ראשעקר הערה י' שהאריך בזה כמוב סעם ודעתו, וכן בנמרא שבת ס"ח רע"ח הובא הסדר עולם, (ג) מפי ר' אברהם נ"ט, וכן הובא בן באיסור והיתר, ובמחזור וויטרי ס"ה, הוא הובא הרבא פעמים בתום, עיין במבוא למחזור וויטרי (צד 10) :

[סג] (א) חמדת ימים, הובא באיסור והיתר סיי נ"ח ובפרדס סיי ג' (דף י' ע"ב) וכן הובא במחזור וויטרי סיי ק"א (צד 92), והובא בשבלי הלקם סיי ע"ח, והובא בכ"י סיי רפ"א בשם שבלי הלקם ובפרדס ובמחזור וויטרי הובא עוד טעם אחר ע"ש ובכאן המאמר בקצרה וכן האבדוררהם הביא כמו שהוא למינו :

[סד] (א) כתיב כי גדול, הובא באיסור והיתר סיי נ"ט, ובסדרור רש"י אחר הלכות ציצית, וכן הובא בשבלי הלקם השלם סיי ג' וכתב מצאתי בשם רבינו שלמה זצ"ל כי גדול אתה כ"י כמו שחא למינו, (ג) בבראשית רבה, הוא ס"א אות ג' ולמינו שם הנימא כחוס של מחמ, וגם הכמי התום ברכות דף ס' ע"ב ד"ה מפליא לעשות הביאו את המדרש כקצת שינויים ועייש בפורשי שמפרש כעין מה שהובא בכאן, (ג) כך שמעתי מפי מורי ר' עזריאל, באיסור והיתר כתוב, וכך שמעתי מפי ר' עזריאל, ונראה כי זה מוסב למסח לפי ס"ה ברין כבוד, כי כל המאמר ה' כבוד נמצא בחסוכת הכמי צרפת סיי ע"ב, ובסוף החשובה חתוב עליה עזריאל ברבי נתן, לכן ברור אצלי שצ"ל כך שמעתי מפי ר' עזריאל כבוד רבוק כ"י :

מין בשר הוא, וכן שאר חתיכות, ואף על פי שהאיסור מחמת דם בא הרר נעשית נכילה, ואם אינו רבוק לחתיכות הרבה עמו לא אסר אלא כרי מעמה, מפני שהכבד אוסרת ואינה נאסרת שעשויה לפלוט ואינה חוזרת ובולעת, ואף לרברי האומר ששלוקה אוסרת ונאסרת, מפני שבשעת שלוקה חוזרת ובולעת ונאסרת בנותן מעם, ואם היה שם ששים ממעת ביטולו ועד שלוקתו לבשל מעמו אין לחוש לא לכליעתו ולא לפליטתו, והוא עצמו מותר ואם מתובל התבשיל הכל אסור, ואפילו יותר מששים, ותמה אני הואיל והכבד עצמו היתר, (ג) היה לנו לשער במאי דנפיק מיניה, (ג) דכי אמר רבי בדרידה משערינן כשהחתיכה איסור, ואף לרבי נדמה כן, אלא שאינו רוצה להתיר, (ד) אי לאו דאיכא ששים בדרידה, ומעשה בא לפני רבי בכבד שאינו רבוק ואסר ואף על פי שהוא בששים ולפי שמין במינו לא בשיל, וכשנוכר לאותו ששינוי הכבד אוסרת ואינה נאסרת אמר לי ככל מה שמירשתי, וכי משערינן אילסם וקדירה נוסה משערינן, וכן רבי נזהר, וכשאינו רבוק ונלבשל עם שאר חתיכות כולן מועלות לבטלה, ולא היה מין במינו מפני שהכבד כולו דם נמור הוא, אבל התורה התירה, אבל רבוק כחתיכה ונתבשל עם שאר חתיכות חתיכה עצמה נעשית נכילה, ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה, ומעשה בא לפני רבי בלב רבוק ושיער רבי דם שבו בששים בהחתיכה שנרבק בה והתיר, ולא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נכילה, אלא כשנתן בה מעם, (ה) אבי העזרי העתקתי מאיש ירושלמי :

[סז] דין כחל.

על הכחל אני משייך, שאני לא שמעתי קורעו ומוציא את חלבו להתירו עם הבשר, לא לכתחילה ולא לדיעבד, אלא להתירו במני עצמו, אבל כחל שנתבשל עם בשר אוסר בששים כשאר איסורין שבתורה, וכן הלכה רוחת בין שהוא כחל של מניקה בין שהוא כחל שאינה של מניקה, אלא חלקו ברבר משום גזירה, וצריך לחמט שיניו אם בא לאכול אחריו בשר :

ה ע ר ו ת

[סד] (6) כבד, הובא באיסור והיתר סי' ס' גם כן אחרי המאמר שלפניו כתיב כי גדול, וכן נמצא בתשובות הכמו צדפת סי' ע"ב בקצת שינויים קטנים, (ג) היה לנו לשער כמה דנפיק מיניה, באיזה הניי מה לנו לטער כמה דנפיק מיניה, (ג) דכי אמר רבי, באיסור והיתר רבי אמרו רבותינו, (ד) אי לאו דאיכא ששים, אחר זה חסר באיסור והיתר המלות, כדרידה, ומעשה בא לפני רבי בכבד שאינו רבוק ואסר אף על פי שהוא בששים והששים המתקין מן ששים עד בששים, (ה) אבי העזרי העתקתי מאיש ירושלמי, זה היה הוספה וליתא באיסור והיתר והכוונה לרבינו אליעזר ברי יואל הלוי מבוגר הראב"ה ז"ל :

[סו] (6) דין כחל, הובא באיסור והיתר סי' ס"ג ולפני זה נמצא באיזה שם סי' ס"א דין לב ואחר כך בס' ס"ב הובא אלו תשובות שהשיב ר' גרשום בר צדוק לרי' שלמה ברי' אליעזר על מה ששאל על חלב שנתבשל בקדירה עם שאר החיובות של בשר והובא שם ג"כ והכי פירש רבינו ר' יצחק הקדוש מ"ב, ואחר המסוב נמצא דין כחל, ואורות ר' גרשום בר צדוק ראינו בנחלת שד"ל צד 13 שהביא בשם ספר אסיפות כ"ג 115 שכתב אלו תשובות השיב ר' גרשום בר צדוק לבן אחרתו גבויי איסור והיתר) והכי פירוש לנו רבינו יצחק הקדוש מ"ב עכ"ל, והוא הוא המאמר שלפנינו באיסור והיתר ונחלת שד"ל בצד 26 הביא רבינו יצחק הקדוש רבו של ר' גרשום בר צדוק, וראיתו במאמציני ח"י (1883) צד 72 הביא הרב החוקר ד"ר גראם ג"כ מספר אפואות לב שנתבשל בקדרה עם שאר חתיכות והביא ג"כ כי המסוב רבו פירש לנו ר' יצחק הקדוש מ"ב, ונראה מרברי שד"ל והדרי' גראם כי בספר אסיפות כתוב וכן אחרתו במקום באיסור והיתר נחוב לרי' שלמה ברי' אליעזר לבן לא יאזכרו את שמי ונקלם מפני רבר אורוותי :

[פז] דין ניקור.

(ח) השיב ר' יצחק הלוי לרבינו שלמה בר יצחק נשמתו עדן, על ניקור בהמה חיה על ניקור ירכי החיות ששאל, בקי אני בו שהוא בקי בחדרי תורה ומכורר לו על בוריה, אבל שלא יחשיבנו חביבי כמזוה על דבריו, על כן אני כותב לחבירי מעמי הניד ותורתו, כך הוא הדין (ג) בלא שום חשיטה, מצוה לנקר החיה כמו של שור ושל כשב ועז וכל מה שאסור בידך בהמה אסור בחיה בכל הירך, והשוק של מטה הימנו, (ג) שקורין צנקרין, וכן שומן ניד הנשה, וכן בכנפי העוקץ בוקא דאטמא, צריך לנקרו מן בית הפרשות שלו (ד) שקוראין קודיל, עם אותו (ה) שקוראין אנקיא, צריך העצם של בוקא דאטמא וכל הניקור כנגדה כמו של בהמה לפי שהניד ראשו נכנס תחת אותו העצם, ואם יש אדם שמשפפס כנגדו על דבר ראוי לנדות, ונוטה הוא לצד מינות לפי שלא חלקו רבותינו בין חיה לבהמה אלא בחלבים הקרבים לנבי מובה, אבל הניד וכל הבא מכוהן אסור כשל בהמה, (ו) כדתנן ונוהג בבהמה וחיה, והשומן ישראל קדושים הם נהגו בו איסור, וגם איסור השומן אסור בשל תורה, (ז) כמו ששינונו בפסחים העצמות והנידון ישרפו לששה עשר וכו' דאמר רבינא לא נצרכה אלא לשמנה, (ח) ותו גרסינן הוהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה, שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה, ודברי סופרים העובר על דברי סופרים חייב מיתה, ומה ששינונו ישראל קדושים הם נהגו איסור דברי סופרים הוא, ולכך יש להחמיר עליו הריבה :

[מח] (ח) השיב ר' יצחק בר יהודה לרבינו שלמה בר יצחק ניע, על ניקור הצבי והאיל (ג) על ידי היה מעשה, וכבר הייתי יושב בביתו של רבי זכור לטוב (ג) ונקרו לו איל לצורך מעודת בתו וראיתי שלא נקרו מן הירך כי אם ניד הנשה בלבד, ורבינו היה מתעסק בדברים אחרים ולא הרגיש בדבר, והיה לבי נוקף כי אם אמרה אהא כמורה הלכה בפני רבו, ואם לא אומרה, יבוא הדבר לידי עבירה ולידי תקלה, ושאלתי את רבינו בלשון שאלה, איסור שומן של ניד הנשה אם נוהג בחיה או לאו, ואמר לי וודאי נוהג בחיה שישאל קדושים נהגו בו איסור בין בחיה בין בבהמה ושאר נידון האסורין, משום הלב אין צריך ליטול מן החיה, כי אם אותם שאסורין משום דם וצוה למנקר לנקר ירך של איל כדרך שמנקרין ירך של בהמה :

הערות

[פז] (ח) השיב ר' יצחק הלוי לרבינו שלמה בר יצחק ניע, הוא רבו של רש"י, וכן הובא כל זה באיסור והיתר סי' ס"ה, וכן הובא התשובה במרדכי ריש פרק ניד הנשה, ובא"י ח"א סי' תמ"ד, והובא בחפש מסמונים סי' י"ג, ובשבלי הלקט ח"ב כ"ה, ובכל המקומות הובא בשם רבי יצחק הלוי, וכן בתשובת חכמי צרפת סי' ס"ה הובא התשובה וכ"כ סי' ה"י ר' יצחק הלוי רק המדרכי יחכה לר' יצחק בר יהודה, (ג) בלא שום חשיטה, באיסור והיתר ובחפש מסמונים בלא שום הפיה, (ג) שקורין צנקרין, וכן הוא ברש"י חולין ע"ו והוא המלה (cans crine) (ד) שקורין קודיל, באיסור והיתר קוויר וציל כמו לפנינו והוא conde, (ה) שקורין אונקא, באיסור והיתר שקורין הנקא הוא המלה hanche, (ו) כדתנן ונוהג בבהמה ובחיה, חולין סי' ע"ב, (ז) כמו ששינונו בפסחים העצמות והנידון ישרפו לששה עשר, פסחים פ"ג ע"א, (ח) ותו גרסינן הוהר בדבר סופרים, עירובין כ"א ע"ב :

[מח] (ח) השיב ר' יצחק בר יהודה לרבינו שלמה בר יצחק ניע, הובא ג"כ באיסור והיתר סי' ס"ה וכן בתשובת חכמי צרפת סי' ס"ה ובחפש מסמונים סי' י"ד ובא"י סי' תמ"ד ובשבלי הלקט ח"ב כ"ה, (ג) על ידי היה מעשה, באיסור והיתר הנידום על ידי מעשה שהיה, (ג) ונקרו לו איל לצורך מעודת בתו, הובא בתמים דעים סי' קמ"ד, ונראה כי גם זה הביא מספר האורה כי בסי' קמ"ג רשום ספר האורה, והביא ח"ל מעשה היה בחתימת בתו של הרב רבינו שלמה ז"ל על נקור צבי ואיל ובאו ושאלו

ספר האורה

[טז] דין ריאה.

(א) רבי יצחק בר יודה וכן דודו ר' מנחם בר' מכור. וששאלתם על הריאה שנוקבין אותה ואינה מבצבצת טריפה. (ב) דאמר רבינא האי אוטם בריאה וכו' אי מבצבצא כשרה. ואם לאו טריפה. (ג) ומה שקורין פולמוין זו היא שניפחה מאליה. ודבוקה בדופן כולה. או חצייה וכשמפרקין אותה הוא מדובקת על סביבה. וכשנוטלין אותה הרקבוכית שעל גבה הוא יפה. ושלימה כשרה. אבל אם יש אוטם בריאה וכשנוטחין אינה מבצבצת טריפה :

[ע] דין אונא באונא.

(א) אני ראיתי שבא מעשה לפני רבי מאומא באונא והכשירה מפי ר' יעקב בר יקר :

[עא] (א) וששאלתם על עשרה תרנגולין שנתבשלו כאחד שלימים. והוציאים ובשלו עוד אחרים באותה קדרה עצמה ועוד בשלו אחרים עד ששים ונמצא כבד דבוק באחד מהן. כולם אסורין כיון כדאמרינן מיסת חלב שנפלה על חתיכה של בשר. חתיכה עצמה נעשית נבילה. ושאר חתיכות שעמה כולן אסורות. בזמן שאין שם ששים חתיכות כחתיכה של איסור. אף כאן כשנמצא כבד באחד מהן נעשית נבילה. (ב) ואוסר כל העופות הראשונים והקיפה ונעשית הכל נבילה. לפיכך בין הראשונים בין האחרונים כולן אסורין. ואין הקופה מצרפן. לפיכך שהקיפה עצמה נעשית נבילה כשבישלו בה הראשונים :

[עב] (א) וששאלתם על הכבד. כך הוא דינו. אם הוא מחובר בעוף ובישלו העוף עצמו נעשית נבילה. ואוסר כל החתיכות כולן. (ב) ושיערו של עוף עצמו בששים כדחתיכה עצמה של נבילה דמיא ואם הוא תלוש שיעורו של כבד לבד בששים דלאו כמחובר אף העוף עצמו מותר מבחויך יריכו ואנפיו על פני כולן מותרין באכילה. וקולף הכבד מבפנים על כל סביבו יפה יפה וזרקו. והשאר מותר משום דמירב

ה ע ר ו ת

לו. ולפינו הוא יספור מבתו של ר' יצחק בר יודה זיל רבו של רשיי. ושאל רשיי לרבו. ורבו השיב לו. וכן בתשובות חכמי צרפת הוא כמו לפנינו. שהיה לצורך בתו של רבו ר' יצחק ברבי יהודה :

[טז] (א) רבי יצחק בר יודה לכן דודו ר' מנחם בר מכור. הובא גם באיסור והיתר סי' ס"ה. וכן בתשובות חכמי צרפת סי' ע"ו. והוכחה בספר הישר סי' שצ"ג. ואורות ר' מנחם בר מכור. הוא נקרא גם רבינו מנחם המכביר. והיה אחי רבינו נתן. ורבינו אודותיו בסבוא. (ב) דאמר רבינו. חולין סי' ע"ב. (ג) ומה שקורין פולמוין. באיסור והיתר מה שקורין פולמונידא. ובחפשי מסמונים פולמוסריא. ובספר הישר פולמונידא. והגבון כמו לפנינו כי הריאה היתה נקראת בצרפת pulman. כמו שהביא הר"י מיללער :

[ע] (א) אני ראיתי שבא מעשה לפני רבי מאומא באונא והכשירה מפי ר' יעקב בר יקר. הובא באויה בדניס שלאחריו סי' פ"ז וש לחקן פה עפ"י מרשיי בחולין סי' ל"ב ואונא הסרוכה באומא והוא אצלה מעשה בא לידו ושאלתי את פי רבינו יעקב בר רבי והתירה לי לאכול כו' :

[עא] (א) וששאלתם על עשרה תרנגולין. הובא באיסור והיתר סי' פ"ז וכן בפרדס סי' רכ"ב. ובתהלה כתוב וזה השיב רבינו יצחק ז"ל. הוא רבי יצחק בר יהודה רבו של רשיי. (ב) ואוסר כל העופות כו'. עד נעשית נבילה. נשפט באיסור והיתר. שהשמים המעתיק מן נעשית נבילה. עם נעשית נבילה וכן חסר שם בפרדס :

[עב] (א) וששאלתם על הכבד. הובא באיסור והיתר סי' ס"ה. וכן הובא בפרדס שם סי' רכ"ב באמצע המאמר. ג"כ בשם ר' יצחק [ברבי יהודה]. וכן הוכחה התשובה בתשובות חכמי צרפת סי' ע"א.

(ב) ושיערו של עוף עצמו בששים. וכיה באיסור והיתר. ובפרדס הניי אם אין שם ששים כנגד העוף למי שהעוף עצמו יש לשער בששים ולא הכבד. מאחר שהוא דבוק בעוף. ואם צלאו אמילו כמחובר

ספר האורה

דייב, ג) כדאמרינן כבדא עילויי כשרא דיעבד אין לכתחילה לא ויש מחמירין בדבר והרבה דברים יש שמתירים, ואחרים נהגו בו איסור, ואין אדם רשאי להתירן בפניהם כדי שלא יבוא הדבר לידי לקול, וכל שכן בדבר הזה, הואיל ויש שמחמירין במצוה להחמיר לנרוד נדר ולעשות סייג בדבר, וזין כך וזין כך אם מלאוהו בכצים וקרביים אף על פי שתלוש הכבד מנוף העוף (ד) ודאי אסור:

[ענ] דין לב.

ה) והלב בין צלאו בין בישול, בין דבוק, זורקו, והשאר מותר, משום דמישע שיע ולא פליט ולא בלע, ג) כדאמרינן הלב קורעו ומוצא דמו, לא קורעו, קורעו אחד בישולו ומותר: א) יצחק בר יהודה נשמתו עדין, בשערים דרב האי:

[עד] דין דברי נוי.

ה) אין סומכין על דבריו של נוי לא לאסור ולא להתיר, לאסור מאותה ששנים ג) בשמועה אחרונה דיכמות, נוי שהביא פרות וכו' לא אמר כלום לא נתכוון זה אלא להשכיח מקחו, ולא להתיר ג) כדרב דאמר בשר כיון שנתעלם מן העין אסור:

[עה] דין לצלות כבד.

ה) רבי מונע לבניו ובני ביתו שלא לצלות לב של בהמה, או כבד, אם שאר בשר בשמור אחד, מפני שהרם הכבד מטמא על הבשר, ואף על פי שצלוו הוא ואין בו איסור אבל רבינו הקדוש נהג בו איסור, שכל מעשיו לשם שמים:

[עו] דין בשר ונבינה.

ה) אין רבי מניח לאכול נבינה או חלב על שלחן אחד שהוא סועד עליו בשר ואפילו למי שמוסלכ ממנו בהוצאה, ואפילו הוא עומד בראש השלחן, אלא אם כן נוטל מפה על ברכיו ואוכל לצד אחד שלא על השלחן, ג) דאמרינן שני אכסנאים זה בא ממקום אחד, וזה בא ממקום אחד, אוכלים על שלחן אחד, זה בשר וזה נבינה, ואין הוששין ותנו עלה לא שנו אלא שאין מכירים זה את זה אבל מכירים אסור:

ה ע ר ו ת

לעוף מותר כל החיצון, ואחר כך הובא שם וקולף הכבד מבפנים, כמו לפנינו, ובתשובת חכמי צרפת הניי כמו לפנינו, ג) כדאמרינן, חולין ק"א ע"א, ה) ודאי אסור, בפרס מסיים וגוף העוף נעשה נבילה: [ענ] ה) והלב כו', הובא באיסור והיתר סי' ס"א וסי' ס"ב ובתשובות חכמי צרפת, סוף סי' ע"א, והובא בפרס סי' רכ"ג באריכות יותר, ג) כדאמרינן, חולין ק"ט ע"א, ג) יצחק בר יהודה, ובתשובת חכמי צרפת שם ובאיסור והיתר כתוב ר' יצחק בר יהודה, ושעות הוא זמלת רבי מיהרת כי היא חיתמת שלו, והנה לפנינו גם באיסור והיתר כתוב תיכף אחר החיתמת, בשערים דרב האי, ובאמת זה מוסב למטה, והוא סימן בפני עצמו, ונתחיל בשערים דרב האי, וכן נמצא לנכון בתשובות חכמי צרפת, סי' ע"ד ומתחיל בשערים דרב האי אין סומכין על דבריו של נוי כו', כמו לפנינו ושערים דרב האי נאון הובא גם ברשי' בי"ט דף ל"ט ע"א ד"ה מדרין:

[עד] ה) אין סומכין על דבריו של נוי, הובא באיסור והיתר סי' ע"ב ובתשובת חכמי צרפת סי' ע"ד, ג) בשמועה דיכמות, דף קכ"ב ע"א, ג) כדרב דאמר בשר כו', חולין צ"ה ע"א:

[עה] ה) רבי מונע, הובא באיסור והיתר סי' ע"א, ובתשובת חכמי צרפת סי' ע"א:

[עו] ה) אין רבי מניח לאכול נבונה כו', הובא באיסור והיתר סי' ע"ב ובתשובות חכמי צרפת סי' ע"ב וכן הובא לעיל בספר האורה ריש סי' ק"י, ובפרסם סי' רמ"ז בשם ספר האורה בקצת שינויים קטנים מאשר הוא לפנינו, ועיין שם בהערה ד"ג, ג) דאמרינן, חולין ק"ז ע"ב, ותוספתא חולין פ"ח:

ספר האורה

[עז] דין בן היונה שנתבשל בו לבו.

(ה) ועל בן היונה שנתבשל בו לבו, אין צריך לנו לשער אלא כדם הלב, ודבר מועט הוא דלב איירי דשייע לא בלע:

[עת] דין בשר בחלב

(ה) הורה רבי בשר בחלב בששים כשאר כל איסורין שבתורה, ולדברי האומר במשהוא מביא ראי' **(ג)** מיהא דתנן במסכת עבודה זרה אלו אסורין ואסורין בכל שהוא בשר וחלב וכו' וכסבור הוא לומר כל שהוא במשהוא, ולא הוא, דקתני בנמרא, מאי קא חשיב אי דבר שבמנין קא חשיב כו' ובשר וחלב משהוא שנפלה לתוך חלב או שיסת חלב שנפלה לתוך קדירה של בשר, לאו דבר שבמנין הוא אלא הכי קאמר ואסורין בכל שהוא בכל מקום שנתערבו שם אסילו באלף, ובשר בחלב היינו חתיכת בשר שנפלה בחלב דחתיכה דבר שבמנין הוא ולעולם בשר בחלב בששים:

[עט] דין קלחת.

(ה) וקלחת אל קערה שנשתמשו בה חלב ונתנה לתוך קדירה של בשר כי משערינן בדירה משערינן ולא במאי דנסיק מיניה, דהא לא ידיענן כמה נסיק, אלא בקלחת עצמה משערינן, רואין כמה נכנס ממנה לתוך הקדירה, או חציית, או רובה, אם יש שם ששים בקדירה בהכנסת קלחת לתוך הקדירה מותר:

[פ] דין כפות.

(ה) רבי אוסר לאכול חלב בכפות שאכלו בהן אוכלין חמין של בשר, אלא אם כן מגעילין ברותחין:

[פא] דין סכין.

(ה) סכין שנשתמש בשר על ידי חמין אסור להתוך בו נבינה חמה מבושלת וצלייה בלא הנעלה, ולנבינת צינן צריך נעיצה בקרקע קשה עשר פעמים:

[פב] (ה) שלשה דברים **(ג)** שאל רבי את ר' דוד הלוי האחת בשר בחלב בכמה ואמר לו בששים, **(ג)** כדנמרינן בכולה שחיטת חולין, וגם בעבודה זרה, כל איסורין

ה ע ר ו ת

[עז] (ה) ועל בן היונה, הובא באיסור והיתר סי' ע"ב ובתשובות חכמי צרפת סוף סי' ע"ז:

[עת] (ה) הורה רבי כו', הובא באויה סי' ע"ג ובתשובות חכמי צרפת סי' ע"ה, וכן הובא בפרדס סי' רל"ח באמצע (דף ס"ד ע"ב), ויש לתקן שם עפ"י הגירסא שלפנינו, וכן הובא בספר הישר סי' ק"א (דף מ' ע"ב), **(ג)** מהא דתנן במסכת ע"ז דף ע"ד ע"א:

[עמ] (ה) וקלחת או קערה, הובא באיסור והיתר סי' ע"ד ובתשובות חכמי צרפת סי' ע"ז, והובא בספר הישר סי' ק"ב (דף מ' ע"ב):

[פ] (ה) רבי אוסר לאכול חלב בכפות כו', הובא באיסור והיתר סי' פ"ג והובא לפני זה עור הרבה דינים אשר לא הובא מה, היינו סי' ע"ה חלב ובשר, סי' ע"ז מעם אחת הביאו לפני רבי דני' ונמצא ביניהם דג סמא, סי' ע"ז הובא לפני רבי תרנגול אחר שנשבר בו, עצם הירך, סי' ע"ז **(ג)** דין סחור סי' ע"ה השוחט בסכין מגום סי' ע"ג שוק מבושל, סי' פ' דין וובה סי' פ"א דין נותן סער למגם, סי' פ"ב בענין רעש ורגלים של כבש שנת בשלו בפרור ונפלת הראש, והרגלים לא נמלחו, ואולי הי' חסר דף שלם:

[פא] (ה) סכין שנשתמש בשר ע"י המין, הובא באיסור והיתר סי' פ"ד:

[פב] (ה) שלשה דברים, הובא באיסור והיתר סי' פ"ד **(ג)** הובא בספר הישר סי' ק"פ (דף מ' ע"ג).

(ג) שאל רבי את ר' דוד הלוי האחת בשר בחלב, הוא היה בוסן רבותיו של רש"י ודברתי אודותיו בכבוא, **(ג)** כד נמרינן בכולה שחיטת חולין, וגם בעבודה זרה, הוא בחולין צ"ז ע"א וניח ע"א ובע"ז וע"ש בפרש"י שם ד"ה ובכ"ז ובתוס' שם ד"ה אלו:

שכתורה אוסרין בכל שהוא, ומפרש דבר שבמנין קא חשיבו, ולא במיל לעולם אם נאכר בין אהרים, כגון חתיכת בשר נבילה שנתערבה באלף שחיטה, דלית ליה תורת תרומה שנתערבה בחולין דבטילה באחד ומאה, וכיון דמוכרין אותן במנין דחשיבא הוא בשר בחלב ולא במלה, אבל טיפת חלב בתבשיל עולה בששים :

[פג] דין חלב שחלבו גוי.

(ה) חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, אפילו אין בדיר בהמה שטאה אסור דלא ליפוק מיניה חורבא, ופורץ גדר ישכנו נחש :

[פד] דין קדירת בשר שנתנו לתוכה כף חולבת.

(ה) ההיא קדירה שבישלו בה בשר והחמו בה חמין פעם אחרת ובשעה שפיתחה על הכירה באו ושגנו ונתנו לתוכה כף חולבת, שקורין ליישירא, וחזרו ומלנו ממנה התרנגולת בחמין ובא מעשה לפני רבי ואמר שהקדירה והכף ישברו והתרנגולת תאכל מפני שמלנוה בכלי שני, וכלי שני אינו מבשל, (ז) הא מלנוה בכלי ראשון אפילו התרנגולת אסורה מכל סנים, דבעלמא נמי אסור למלוג בכלי ראשון כדאמרינן :

[פה] דין מלינה.

(ה) ועל המלינה בעצמה שאלתיו היאך אנו שופכין הקלוח של רותחין על העוף בכלי שני, נהו דאין כלי שני מבשל שהרי דופניו קרים הם מכל מקום הניצוק של רתיחה ששופכין בשטיפה על העוף הדיך מבשל רוב בשרו ודמו עמו, והשיבני רבי והא אין מרתיחין אותן כל כך אלא פושרין, ואמרת לרבי הרי מי שלפניו עופות הרבה למלוג מרתיחין ביותר כדי למולגן כאחד, והדבר נראה שהרי העוד כוונן ונפשט מעל הבשר מכה קלוח הרתיחה שנופל עליו, ואם כן נתת דבריך לשיעורין, (ז) ואני מצאתי בסדר בשר על גבי נהלים שצריך ליתן תחילה החמין בכלי שני ואחר כך גותנין לתוכן העוף, למולגו, ורבי אמר לי (ג) יפה אמר המסדר ויישר כוהו, וכך היה בלבי דאין מולגין אותן אלא בכלי שני :

[פו] מביילת סכין.

(ה) סכין שהוטבילה קודם רתיחתה בחמין לא עלתה לה מביילה כל זמן שהוא לחה והאיסור בתוכה :

ה ע ר ת

[פז] (ה) חלב שחלבו גוי, הובא באיסור והיתר במאמרים שלאחריו סי' ק"ה :

[פח] (ה) ההוא קדירה, הובא באיסור והיתר סי' ק"ו אחר דין שלפניו, (ז) הא מלנוה בכלי ראשון, עד סוף הסימן חסר באיסור והיתר שם :

[פח] (ה) ועל המלינה בעצמה שאלתיו, הובא באיסור והיתר במאמרים שלאחריו בסי' קפ"ו, וכן הובא בתשובות חכמי צרפת באמצע סי' פ"ב, (ז) ואני מצאתי בסדר בשר על גבי נהלים, וכן הוא באיסור והיתר שם ובתשובות חכמי צרפת, וצ"ל בטור בשר על גבי נהלים, הוא ספר בפסקי דינים ונאכר מאתנו, ונזכר בתוס' יבמות ל"ד ע"א ר"ה מהר"ך, גם בספר הישר לז"ת סי' ה' והרמק"ה סי' רכ"ז הביא וכן מסק רב יהודאי ואין בבשר על גבי נהלים, ולדעתי הכוונה שמסק כן רב יהודאי גאון והובא בבשר על גבי נהלים, ועיין שם הגדולים, חיב אות ב' סי' 229, ובאוצר המפרים, (ג) יפה אמר המסדר, שם הגוי יפה סידר המסדר.

[פח] (ה) סכין שהטבילה, באיסור והיתר סי' ק"ד הגוי כך סכין שהטבילה קודם רתיחה בחמין לא עלתה לה מביילה מפני שהאיסור עדיין הוא בתוכה.

ספר האורה

[פז] דין סכין גוי.

(ה) השוחט בסכין של גוי, בעי קילוף וניש עפר, והשוחט כמה בהמות שהם הראשונים יקנה הסכין אפילו בעור הבהמה. (ז) או לבליתא דבית השחיטה רותח הוא ואנב חריפה דסכינא בלע דמא דחריפה ופליט באידך בהמה. הילכך בעי קנה בכל שהיטה ושחיטה:

[פח] דין חודו של סכין.

(ה) רבי אומר לשוחט הסימנים בראש חודו של סכין, אלא אם כן חותך הבשר והעור מכאן ומכאן. כדי שתהא שחיטה מפורעת, ומראה פנים מהא (ז) דאמרינן בהכל שוחטין מלך בסכין מטמא בנדים אבית הבליעה, ומפרש התם משום דלאו שחיטה הוא כלל, מאי טעמא אמר רב הונא מפני שהוא מחליד, ואף על גב דמאן דמליק הוא מוליך ומביא כדמפרש התם וקסבר רב הונא מוליך ומביא כמליקה בשד ועור שהשחיטה מפורעת מלמעלה אפילו הכי כיון שהבשר נישאר קיים מן הצדדין קרי ליה חלדה. (ג) כדתניא כיצד מולקין חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמניע לסימנין קרי ליה חלדה, ומתוך שהסכין או הציפורן מחליד ונכנס בתוך הבשר ולא מיגלייא שחיטה מצדיה אלמא דבעינן שחיטה מנילה בין מלמעלה בין מן הצדדין, ואף על גב דפליגי רבה עליה דרב הונא ומוקים טעמיה מפני שהוא דורס דהא קסבר מוליך ומביא במליקה פסיל, אבל חלדה לא מלקמא אליביה משום דמיגלייא שחיטה מלמעלה, אף על פי כן כרי הוא רב הונא לסמוך עליו ואסור לשבח לחתוך סימנין בראש הבהמה ולהניח הבשר והעור קיים מכאן ומכאן, ואפילו נמלך לאחר כן לחתוך הבשר שבצדדין אינו מוציאתה מידי נבילה הואיל ובשעת חיתוך סימנין לא עשה שחיטה מפורעת ומנילה מכל צד:

[פט] דין חלב מחובר.

(ה) חלב מחובר בחתיכה ונמלח עמה אפילו כל שהוא עושה את החתיכה כולה נבילה לפי שמין במינו הוא ואינו בשל:

[צ] דין דגים מבושלים.

(ה) טעם אחת הביאו לפני רבי דגים קטנים לאחר שנתבשלו שנמצא ביניהם דג טמא אחר, והכשירן רבי וציהרן מן האיסור והשליכו הטמא חוצה, ואמר הואיל ונמצא האיסור לא נשאר באחרים אלא טעמו וכשל בששים כשאר טעמי איסורין, ואף על גב דמין במינו לא במיל, הכא שאינו מינו רבה עליו ומבטלו דבתחילת כישול נתנו בו יותר מים יותר מששים באיסור. אבל אמר רבי אם לא נמצא האיסור ואנו

ה ע ר ו ת

[פז] (ה) השוחט בסכין של גוי, הובא באיסור והיתר סי' ק"ז. (ז) או לבליתא דבית השחיטה רותח הוא. באיסור והיתר הניי כך או לבליתא דפרסא ואח"כ יחושם אחרת וכן למאה יקנה הסכין דילמא חד מיניהו מתרע שריפה ובית השחיטה רותח הוא, וצ"ל בבלותא דפרסא וכל זה סבואר בנטרא חולין דף ח' ע"ב.

[פח] (ה) רבי אומר לשוחט הסימנים, הובא באיסור והיתר סי' ק"ח. (ז) דאמרינן בהכל שוחטין, חולין כ"י ע"ב. (ג) כדתניא כיצד מולקין, חולין כ"א ע"א.

[פט] (ה) חלב מחובר, הוא באיסור והיתר סי' ע"ז. אחר דין תרנוול שחא לפנינו סי' צ"א.

[צ] (ה) טעם אחת, הובא באיסור והיתר סי' ע"ז, וכן הובא בחשובות חכמי צרפת סי' ע"ט, ונמצא גם לעיל בספר האורה סי' ק"ט, והובא בספר תמים דעים סי' קמ"ג בשם ספר האורה, ועיין לעיל במ"י ק"ט הערה ג.

יודעים שנפל שם לא במיל עולמית דבריה לא במיל ואם סלק את האיסור במל טעמו בששים והורה רבי הלכה למעשה :

[צא] דין תרנגול שנשבר בו עצם.

(ה) שוב הובא לפני רבי תרנגול אחד שנשבר לו עצם הירך ולא סמוך לצומת הנידון והכשירו רבי הואיל ולא יצא העצם חיץ לבשר ואפילו יצא אם בשר הוסה את רוב עוביו כשר. אבל אם נשבר סמוך לחיבורו של עצם השוק מקום שצומתין שם הנידון צריך בדיקה שלא יהא מנותק אחר מן הנידון ויברקו אם ימצאו כולם הנידון שהן ששה עשר כשרה ואם לאו טריפה :

[צב] דין סכין פגום.

(ה) השוחט בסכין פגום. אם יש שום פנימה בראש למעלה או למטה אף על פי שיש בו הכשר שהיטה שלא במקום פגם אסור לשהוט בו לכתחילה : (ג) דתנן השוחט במגל יד כנון ששחט בנג המגל שהיטתו כשירה : (ג) ותנו עלה השוחט דיעבד אין לכתחלה לא דילמא אתי למיעבד כאידך ניסא (ד) שיש שם פנימות וכל שכן בסכין שהפנימה באיתה צד שהוא שוחט בו דאיכא למינור דילמא משחמט בידה ואתי למיעבד במקום פנימחה לפיכך אין שוחטין בו : (ה) וכן רבי נוהג :

[צג] דין שוק מבושל.

(ה) מעשה שנתבשל השוק שיש בו גידין ושימן מניד הנשה עם שאר הבשר (ז) ולא (ניכר) [ניקר] והתיר רבי אף על פי שאותן גידין מניד הנשה הם מתפישין, קיימא לן אין בנידון כנותן טעם. והשומן שבו אינו איסור השוק ומותר לפי שהרושב כבטל השוק. (ג) דאף על גב דהלכה כרבי יהודה דמין במינו לא בטיל מדרה רבי יהודה (ד) במין ומינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו (ה) ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו :

[צד] דין קיבה.

(ה) על הקיבה אמר לנו רבי שהחלב שבתוכה מליה הוא ביותר, ומליה הרי הוא כרונתה ושואב מעור הקיבה טעם הבשר, ונעשה החלב כולו חתיכה דאיסורא, ולאחר הערות

[צא] (ה) שוב הובא לפני רבי תרנגול אחר. הובא באיסור והיתר פי ע"ז. וכן בתשובות חכמי צרפת פי פ'.

[צב] (ה) השוחט בסכין פגום. הובא באיסור והיתר פי ע"ח. והובא בתשובות חכמי צרפת פי מ"ב. וכן הובא בספר הישר פי ת"ג. וכן הובא בפרדס באמצע פי ר"ח (דף מ"א ע"ד). והוזכר במרדכי ספ"ק חולין בשם רש"י. (ג) דתנן השוחט במגל. משנה חולין מ"ז ע"ב. (ג) ותנו עלה. גמרא שם. (ד) שיש שם פנימות. עיין ברש"י שם. (ה) וכן רבי נוהג. כן הוא גם באיסור והיתר. אבל בתשובות חכמי צרפת שם נמצא לפני זה הוספה : וכדברי רבי אפילו הוא מונע משמחת יום טוב. וסיים ספ הרב, ואחר כך הביא וכן היה נוהג. ואחר זה נמצא שם עוד כמה דינים.

[צג] (ה) מעשה שנתבשל השוק. הובא באיסור והיתר פי ע"ט. ובתשובות חכמי צרפת פי מ"ג (ג) ולא ניכר. וכן הוא באיסור והיתר. ותקנתו ולא ניקר. ובתשובות חכמי צרפת הני' ולא נקר (ג) אף על גב דהלכה כרבי יהודה דמין במינו לא בטיל. חולין ק' ע"א. (ד) במין ומינו ודבר אחר סלק את מינו. שם שם ע"ב. (ה) ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו. כן הוא הסיים גם באיסור והיתר. אבל בתשובות חכמי צרפת נוסף. והשתא דקם ליה רבי בשפתיה דר' יהודה דאיפשר לפחמו אסור. דרב ור' יוחנן ור' חנינא נמי כותחיה סברי. אף על גב דאפלטו עלייהו שמואל וריש לקיש ושמואל במקום רב באיסורי ליתא. וכן דריש לקיש לגבי דרבי יוחנן ליתא. ועברין כרבי יהודה. עיין חולין ק"ח ע"א ועייש בפירש"י.

[צד] (ה) על הקיבה אמר לנו רבי. הובא באיסור והיתר פי פ"ג. (ג) דהתניא קיבה שבשלה בחלבה

ספר האורה

וזמן אמר לנו רבי דאפילו קיבה לבדה בלא הלב שנמלחה עם עורה אוסר בנכונה. דאינו כפרש בעלמא (ג) דהתניא קיבה שבישלה בחלבה אסורה מפני שכנוס במעיה. (ג) ועוד דתנן כשירה שינקה וכו' כדלעיל דמינן במינו לא בשיל :
[צ"ח] דין נותן מעם לפגם.

(א) כך הורה רבי נותן מעם לפגם מותר (ג) כרבי שמעון דמסיק טעמא מקרא דנבילה. (ג) ורבא דהוא מבתראי קם אשיטתיה ופסק הלכתא דנותן מעם לפגם מותר במסכת עבודה זרה פסק ליה. ויש ראיות כמה וכמה. (ד) דבפרק אין מעמידין אמרינן דבש למאי ניוחש לה אי משום ניעולי גוים נותן מעם לפגם הוא. מכלל דפשישא ליה דנותן מעם לפגם מותר. והיכא דידעינן ודאי דאין לחוש משום קדירה בת יומא נותן מעם לפגם הוא. (ה) כי הא דאמרינן בפרק אין מעמידין ביים ואכיל פת של גוים אבי מצרי דמתא. (ו) ואמרינן לא תשתעי בהדיה דאייבי דקא אכיל (ז) נהמא דארמאי. (ח) וטעמא משום חתנות הוא ולא משום ניעול, ושמעינן מהכא דפת אפילו קדירה בת יומא נותנת מעם לפגם הוא. וגם רבי אינו פורש מלאכול פת משום ניעולם. (ט) דודאי נותן מעם לפגם הוא ומותר :

[צ"ח] דין בשר שאינו מלוח.

(א) ההוא ראש ורגלים של כבש שנחכשלו בפרור ונמלח הראש, והרגלים לא נמלחו, ושאלו את פי רבי ואמרו שאף היתה מתכשלת אצל הפרור מלאה בשר. והיה השמש ממרח בכף הפרור והקדירה. ואמר רבי שהכל אסור ואף בשו. הקדירה. (ג) שדם הרגלים כדם האיברים. מידי דהוה אבשר בעלמא, ולשער בשישים אי אפשר. שמאחר שדם בלוע בכשר הוו להו לרגלים לכל חד וחד חחיכה דאיסורא הילכך הכל אסור :

[צ"ח] (ב) ההוא בר טביא דאיתגזר ביום טוב ראשון, ואישתחוי ביום טוב שני, וכן דגים שצדום גוים ביום טוב ראשון מותר לאכלם ביום טוב שני, וכן פירות שתלשום גוים [ביום טוב ראשון מותרין לאכלן] ביום טוב שני (מותר), וכן ביצה שנולדה ביום טוב ראשון מותרת ביום טוב שני שוהא בכרי שיעשו ולאחר הן מותרין, ודוקא בשאר ימים טובים, אבל בשני ימים טובים של ראש השנה אסורין מפני שקדושה אחת הן :

הערות

אסורה. חולין ק"ט ע"ב. (ג) ועוד דתנן, כשירה שינקה. חולין קס"ז ע"ב וע"ש בפרש"י תמצא מהדברים הכתובים פה וכו' כדלעיל ובאיסור והיתר כתוב כל הלשון ועוד דתנן כשירה שינקה מן הפרשה קיבתה אסורה, אלמא לאו מירשא הוא ומבטל נמי לא בשיל, דהא פסיקא הלכתא בפסחים כרב אליבא דרבי יוחנן, דאמר מין במינו לא בשיל, והמאמר כרב אליבא דרבי יוחנן הוא בחולין ק' ע"א.

[צ"ח] (ב) כך הורה רבי, הובא באיסור והיתר כ"י פ"א, (ג) כ"י שפסון דמסיק טעמא מקרא דנבילה. ע"ז מ"ז טע"ב. (ג) ורבא דהא מבתראי, בגמרי שם אמר רב כהנא, והעיר שם הגר"ח בתוספות בכורות כ"ג ע"ב איתא רבא, (ד) דבפרק אין מעמידין אמרינן דבש למאי ניוחש. ע"ז ל"ט ע"ב, (ה) כי הא דאמרינן בפרק אין מעמידין ביים ואכיל פת גוים אבי מצרי דמתא, הוא בע"ז ל"ה ע"ב, ולפינו הגי' איכו הוה מנכית ואכיל פת אבי מצרי, ע"ש בפרש"י, ובאיסור והיתר דגי' איכו אכיל פת של גוים מצרי דמתא, (ו) ואמרינן, שם ש"ס (ז) נהמא דארמאי, בגמרא לפינוי להמא דארמאי. (ח) וטעמא משום חתנות הוא, גמרא שם, (ט) דודאי נותן מעם לפגם הוא ומותר, אחר זה כיום באיסור והיתר, אלא משום המאסות דומה ליה.

[צ"ח] (ב) ההוא ראש ורגלים, הובא באיסור והיתר כ"י פ"א, (ג) שדם הרגלים כדם האיברים, באיסור והיתר הגי' שהם האיברים בכשר הרגלים.

[צ"ח] (ב) ההוא בר טביא, הובא באיסור והיתר כ"י פ"ה ורשום, תשובות הנאונים דין צ"ב.

[צח] דין מחט הנמצאת בבשר.

(ה) מעשה ונמצאה מחט בבשר העב (ג) של קורקבן. ואמר רבי שמא זפק הוא ואין לחוש לנקיבתו, או שמא קורקבן הוא ויש לחוש. התחיל רבי לברוק בבשר וראה אותו (ג) כמין סאסא אִשְׁפָּרָא. אמר רבי קורקבן זה טוחן וזה יכול לטחון. ודינו כקורקבן. חזר ואמר רבי שמא מקום שישעיר הוא זה ועיכול הוא עושה ואינו טוחן ודינו כזפק ואלו נמצאת בבני מעיים של מעלה ובין הופק לאותו בשר העב (ד) היה פשוט לן דאינו כזפק:

[צט] דין מלה בלא כוליא.

(ה) ועוד הובא לפני רבי מלה שלא היה לו אלא כוליא אחת. והכשירו ואומד לן דרוקא ניטל. אבל הקטינה עד כפיל או לקחה מהמת מכה טריפה:

[ק] דין כבד ולב שנמצא במילת.

(ה) וששאלתם על הכבד ועל הלב הנמצאין במילת של בצק שקורין פִּשְׁטִידָא הכבד נידון בששים ככולו שהוא דם והלב בששים כדם הנמצא בתוכו ואם דכוקין הן צריך שיהא בחתיכה שנרבק ששים בו ואם לאו הכל אסור דהא קמחא דידן חיורתא הוא דאמור רבנן עלה שמחוקת דם שבתוכה ואין האור שואבו:

[קא] דין דם דגים.

(ה) שאל כחור אחד לרבינו על דם דגים. והשיב לו שאין בו איסור מן התורה (ג) אבל חכמים אסרוהו שהוא אסור בזמן שהוא מכוונס במסכת בכורות. ומשום חיזוק וסיני לדם בהמה והיה שלא יאמר אדם על יאכל דם דגים מכוונס. פלוני אוכל דם בהמתו. ומשום הכי אסור ולא בשביל דבר אחר אבל מי שיש לו דג שופע דם אם דעתו יפה עליו אפילו הרחה לא בעי:

(קב) (ה) ששאלתם על הכבד והבשר מהו לצלותם יחד בשפוד אחת. נשאל לרבינו ואמר בין כבד למטה. ובשר למעלה. ואף על גב (ג) דאמרינן בשחיפת חולין דכבד למטה שפיר דמי התם משום דכל צליותם היה בתנור. והיו תולין השפוד בתנור דרך פיו למעלה אבל תשמיש דידן בכירה פעמים שמנביה ונב השפוד מראשו והואיל וכן מה לי למעלה מה לי למטה הילכך בין כך ובין כך אסור:

[קג] דין חלב קרוש של קיבה.

(ה) חלב הנמצא בקיבה קרוש בעור הקיבה שמולחין אותה בעורה בין שנותנין

ה ע ר ו ת

[צח] (ה) מעשה ונמצאה מחט. הובא באיסור והיתר סי' פ"ו. (ג) של קורקבן. באיסור והיתר שעל הקורקבן. (ג) כמין סאסא אשפרייא. וכן הוא באיסור והיתר. וכן תראה ברש"י חולין י"ז ע"ב דמיא לסאסא זקן השבלים שאינו חלק כך כסין שאין פיה חלק אבל פגם אין ליה אשפריא בלע"ו. (ז) היה פשוט לן דאינו כזפק. באיסור והיתר פשוט לן דהיינו כזפק.

[צט] (ה) ועוד הובא לפני רבי. הובא באיסור והיתר סי' פ"ח. (ה) וששאלתם על הכבד ועל הלב הנמצאין במילת של בצק כו'. לא הובא באיסור והיתר. וכל הדין הזה יש לבררו.

[קא] (ה) שאל כחור אחד לרבינו על דם דגים. הובא באיסור והיתר סי' צ"ו. (ג) אבל חכמים אסרוהו שהוא אסור בזמן שהוא מכוונס במסכת בכורות. הוא דף כ"א ע"ב אמר רב דם דגים שכונסו אסור. פירש"י שכונסו בכלי אסור דמיחלף בדם בהמה והרואה אומר מותר לאכול דם.

[קב] (ה) וששאלתם על הכבד והבשר. הובא באיסור והיתר סי' צ"ח. (ג) דאמרינן בשחיפת חולין. חולין ק"א ע"א.

[קג] (ה) הלב הנמצא קרוש. הובא באיסור והיתר סי' ק"ש. (ג) וגם פסקינן בפסחים. דף ל' רע"א וע"ש

עמו חלב אחר. בין שמולחין אותו עמה, נראה בעיני רבי איסור נמור ומבשר החלב אוסר את הנבינה איסור נמור, ואין בידו כח להתירה, ויש מתירין אותו ומביאין דאיה מדנים שעלו בקערה שפסקנו שמתיר לאכלם בכוחה. משום דהוה ליה נותן טעם בר נותן טעם, ורחוקות זו מזו כממזגה למערב, מאי טעמא דגיס שעלו בקערה אף על פי שבלעו את טעמיה, עדיין היתר נמור הוא לאוכלן בכוחה, למה אתה אוסר עליו מפני טעם בשר שבהן, ההוא לאו בשר הוא שלא בא מן הממש אלא מנותן טעם אחר, אבל חלב הנמצא בבשר משנתנו טעם זה בזה נעשו שניהם איסורים כדקיימא לן חתיכה עצמה נעשית נבילה, וכל טעם היוצא עוד מן החלב, בין טעם בשר בין טעם חלב שבו הכל איסור, לפי שכולם נבילה ומשמתערב חלב זה עם חלב הנבינה, הוה ליה מין במינו, חלב נבילה בחלב היתר וכבר פסקין חתיכה עצמה נעשית נבילה וכל החתיכות כולן אסורות, ולא אמרינן בר נותן טעם הוא מפני שאף טעם החלב שבו שהיה מתחילה נעשה כלו נבילה, וכן הלכה כרב, (ג) וגם פסקין בפסחים, דמין במינו בכל שהוא, ואני הייתי נוהג היתר עד הנה, ובלבד שלא יתנו חלב אחר וטועה הייתי בכך שהייתי סבור (ג) מדאמרינן נבי קיבת עולה, שבהן שרעתו יפה שורפה היה, שמע מינה פירשא בעלמא הוא, ולא מיתסרא ולא חלב נמור הוא (ד) מרתנן מתניתין כשירה שינקה מן השריפה קיבתה אסורה, שמע מינה חלב שינקה מאמו והוה ליה כנוס כמעיה נחתן בקערה ומותר, כדתנן שריפה שינקה מן הכשרה קיבתה מותרת מפני שכנוס במעיה וחיוורע יודע ואין בדינו להורות שלא ישמעו והנח להם לישראל שיהו שוננין ואל יהו מודיין :

[קד] דין מפרכת.

(א) אסור למכח לחתוך עצם דמפרכת בשעת שחיטה, כדרך שעושין לחיה ולבהמה כרי שלא תפרכם, (ב) דאמר מר ההיתך מפרכתה של בהמה, עד שלא תצא נפשה הרי זה מכביד אה הברש, ונוול את (העולם) (הבריות), ומבליע דם באיברים, ונהי דליכא למחוש האידנא לכובד בשר ולגזילה, משום דלא זכנינן השתא בישראל למשקל הבלעת דם מיהו איכא :

[קד] דין יין.

(א) וששאלתם נכרי שהיה עובר כצד יינו של ישראל, וננעו בגדיו בין בלא כוונה, (ב) אם דמי להאי דנחית ולולבא בידיה, ואסור בשתייה, או שרי הואיל והיה לבוש בגדיו ולא היה אוהזן בידו, בגדי נכרי שננעו ביין [שלא בכוונה] אומר אני שהוא מותר שלא מצינו דונמתו לאיסור :

ה ע ר ו ת

בפירשי דיה אמר ובהוסי' שם, (ג) מדאמרינן נבי קיבת עולה שבהן שרעתו יפה, עיז כיס עיב (ד) מרתנן מתניתין כשרה שינקה מן השריפה, חולין קטיו עיב, ובאיסור והיתר חסר, והניי שם כך הוא מרתנן שריפה שינקה מן הכשרה קיבתה מותרת, מפני שכנוס במעיה והשומע ישמע, ואין בדינו להורות שלא ישמעו, והנח להם לישראל מוטב שיהיו שוננין ואל יהו מודיין :

[קד] (א) אסור לפכת, הובא באיסור והיתר פי' ק"י, (ב) דאמר מר החתוך מפרכתה של בהמה, חולין קיי"ג ע"א, ושם הניי השובר מפרכתה של בהמה :

[קד] (א) וששאלתם נכרי שהי' עובר, הובא באיסור והיתר פי' צ"ה, (ב) אם דמי להאי דנחית ולולבא בידיה, עיז דף נ"ז רע"א.

ספר האורה

[קן] דין הותם.

ח) וקיימא לן הלכה כרבי אליעזר דין כחותם אחר מותר. והביות עץ שלנו נמי מותר בהוהם אחר, כיון דטעמא משום דלא טרה ומוייף, ולא תלינן טעמא משום שהן של חרס. דלא ליהוה מצי למיעבד ביה נקב ברופנה. הכא נמי איכא למימר דלא טרה ומוייף ההותם שבמנופה ובכרוא ובנקב הדופן ליכא דקפיד:

[קן] דין הבית.

ח) דין וששאלתם על ההכית שהניתן ובא לו לעיה. הואיל והודיע לנוי שהוא הולך לעיה, כשהפליג מהן אסורות, בין פתיחות, ובין סתימות, ז) דתניא הרי שהי חמרי ופועליו טעונין טהרות, אף על פי שהפליג מהן יותר מכדי מיל, טהרותיו טהרות, ומתריצין שלא הודיען להיבין הוא הולך, והלך לו לעבד הדרך, ובא להן דרך עקלתון, דסברי השתא אתי ומרתמי ולא ננעו, וקתני סיכא אם אמר להם לכו ואני אבוא אחריכם, כיון שנתעלמו עיניו מהן טהרותיו טמאות, ומתריצין משום דמיסמך סמכו דעתיהוה ולא אתי לעגל וננעו בהן, אף כאן כיון דנוי הוה ידע שיהודי הולך לעיר ולא אתי לעגל, ומסמך סמכו דעתיה וננעו בהן, ולפיכך אסור בשתייה:

[קח] ח) מעשה שהיה בנוי אחר שזורק בכונתו עפר בכלי מלא יין, והורה עליו רבי להיות, ז) משום דאמרינן כל שבוב טהור, בנוי אינו עושה יין נסך מותר הוא בשתייה, ואם זב באדם טהור הוה טהור, ובנוי נמי אין עושה בוריתו יין נסך ומותר בשתייה הוא, והכי מסתברא שפיר, ג) מדקאמרי מתניתן זה היה מעשה והבשירוהו, ד) ולא קתני ימכר, כדקתני בברייתא ח) שימדהכשירוהו אפילו בשתייה, אבל מנע זב שהוא טמא, בנוי עושה יין נסך ובכל דוכתא דאמרינן במגע נוי אסור, אסור אפילו בהנאה ו) [כגון שהוציא נוי ברוא ז) ואמרינן כל דלהדי ברוא אסור בהנאה] ובדוכתא דאמרינן בשלא מנע נוי מותר, אמרינן מותר אפילו בשתייה [כגון שזרק נוי אבן או עפר או שלא הכיר בו שהוא יין נסך וננעו שהוא מותר בשתייה], ועל היין ששאל אם נמשך בכלי של נוי נסך, או הנשאר מותר בשתייה או לא, דע לך כך דעתי נוטה שאסור היין שנשאר בחביות לשמות ח) דאמר רב הונא הניצוק חיבור ליין נסך, ואף על גב דאמר ט) [ליה רב נחמן מנא לך הא לא פשיש רב הונא דחיה לכל ראיותיו כמילי אחרונייתא, ואפילו הכי נמרא הכי איתא, י) דאמר] לרו

הערות

[קן] ח) וקיימא לן הלכה כרבי אליעזר. ע"ז ל"א ע"א. ודין הותם הובא ניכ באיסור והיתר סי' צ"ה *). ועיין במור וי"ד סי' ק"ל ובכ"ט שם.

[קז] ח) וששאלתם על ההכיות, הובא באיסור והיתר סי' צ"ז *). דתניא הרי שהיו חמרי, ע"ז דף ס"ט ע"א. [קח] ח) מעשה שהיה בנוי אחר, הובא גם כן באיסור והיתר שם, ט) משום דאמרינן כל שבוב טהור, ע"ז סי' ע"ב בשם רב אשי, ג) מדקאמרי מתניתין זה היה מעשה והבשירוהו, במשנה שם, ד) ולא קתני ימכר כדקתני בברייתא. לדעתנו אולי יש לתקן כדקתני במתניתין בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכר במשנה שם, ח) שימדהכשירוהו אפילו בשתייה, ורשי' במשנה שם זה היה מעשה והבשירוהו, ס"ט אף בשתייה, ו) כגון שהוציא כו', הוספתי כמו שהוא באיסור והיתר, ז) ואמרינן כל דלהדי ברוא אסור בהנאה, בנמרא ע"ז נ"ט ע"ב אמר רב ספא כל דלהדי ברוא חמרא אסור, עיין שם בתוס' ד"ה אמר, ח) דאמר רב הונא הניצוק חיבור ליין נסך, ע"ז ע"ב ע"א, ט) ליה רב נחמן, הוספתי כמו שהוא באיסור והיתר, והשמיש המעתיק מן דאמר עד דאמר, והוא בנמרא שם אמר ליה רב נחמן לרב הונא מנא לך הא, י) דאמר ליה רב חמרא להני מסובאתה, הוא בנמרא שם ע"ב ע"ב, ולפנינו הגי'

ספר האזרה

רב חסדא להנהו מסוביאתא מוכרי יין (א) כי מזבניתא חמרא גנוים (ג) קסופי קסופי, (ג) פסקו הקלוח של יין שיווד מכלי העליון לתחתון, כלומר שיפסיק מי הקלוח העליון עד שתגיע לתחתון שלא יחובר התחתון לעליון בניצוק הקלוח, (ד) אי נמי נפוצי נפוצי טו) שלא תהיה שופכים כלל אלא על ידי זריקתו מערום טו) אלמא ניצוק חיבור, אפילו רב נחמן לא פליגי עליה דרב הונא אלא דהוה בעו ליה מנא לך הא, כלומר לא הוה פשיט ליה מילתא, (ז) דהכי קאמרינן לקמן פחסתו תיפשוט לך ניצוק חיבור תיבעי לך, וכל מילתא דאיסורא דקא מיבעיא לן ולא איפשיטא לחומרא, וכל שכן הכא דאמר רב חסדא (י) וכן שמעתי מפי אנשי בית רבינו הגדול שמאחר שהיו מושכין מהכיות שלו למכור לנו לא היה שותה ממנו והיו מקציץ לו מרדיא אחת או שתיים מתחילה לשתייתו ואף על פי כן לא היה מנדה בו לאחרים ואף אחי אם בא לפרוש ולהוהר בעצמו על ככה אל יחוש לחרות לאחרים, כי לפי ענין האיסור שפריץ רואה אני שלא יוהרו, והנה להם שיהיו שוננין ולא יהי מוידין:

[קט] דין חביות לזפות.

(א) וששאלתם מהו לאגוד ולזפות חביות בחולו של מועד לכתחילה, כמו כן נוהגין במקומינו לפי שסומכין על דבר האבוד ומותר, ובלבד שלא יתכוון מלאכתו במועד:

[קן] דין מי תותים.

(א) ואסור לשתות מי תותים של גוי אלא אם כן ישראל רואהו משעה שהגוי מוציאו מן החביות, וכן נהגו נאוני לחתור, לפי שהגוי פעמים מערב בו יין בשעת שמוציאו מן החביות, כדי להוסיף עליו ויהא דבר חשוב בעיני המקבל, ואין לחוש שמה מתחילה עירב בו יין בעודו בחביות דשוב אינו יכול להצניעה, שהיין מפינו ומקרישוה, ודבר ברוק הוא וכשישראל מקבל מן הגוי ומשגרו לרבי בדורן בימים טובים ואין רבי חושש בדבר לבדוק יותר יהודי בשום איסור והיתר, דלא נהשדו ישראל על כך שקדושים הם:

[קי] דין כלי גוים.

(א) צריך לערות כלי גוי מים שלשה ימים מעת לעת, בין לתת לתוכו יין בין שאר משקין צריך כך (ג) כדאמרינן בעבודה זרה גוי נתון לתוכו יין וישראל הערות

להנהו סביתא, ואין ספק שציל סביתא, וכן הוא בעבודה זרה ע"א ע"א מדאמר להו רב להני סביתא כי כויליתו חמרא לעבוי, ופירשי שם סביתא, מוכרי יין, לכן מזה יש לתקן מסוביאתא והכל אחד והמלות, מוכרי יין, וכן באיסור והיתר נוספו בפנים, ובאריה במעות להנהו סביתא וציל סביתא, (ח) כי מזבניתא חמרא, למנינו בנמרא כי כויליתו חמרא, (י) קסופי קסופי, בנמרא קספי קסופי, (י) פסקו הקלוח כו, עיין ברש"י בנמרא שם, (י) אי נמי נפוצו נפוצי, נמרא שם, טו) שלא תהיה שופכים כו, עיין ברש"י בנמרא, טו) אלמא ניצוק חיבור, עיין בהרא"ש ע"ז פ"ה סי' כ"ז שהביא הגאונים ורש"י פסקו דניצוק חיבור, וכן דעת רב אלפס ע"ש, (ז) דהכי קאמרינן לקמן פחסתו, שם ע"כ ריש ע"ב ועייש בפירש"י, (י) וכן שמעתי מפי אנשי בית רבינו הגדול, באיסור והיתר וכן שמעתי מפי רבינו הגדול.

[קמ] (א) וששאלתם מהו לאגוד ולזפות חביות בחוה"מ, הובא גם באיסור והיתר מי צ"י.

[קנ] (א) ואסור לשתות מי תותים של גוי, הובא באיסור והיתר מי פ"ט, ושם הגירסא רבי אסור מי תותים.

[קי] (א) צריך לערות כלי גוי מים שלשה ימים מעת לעת, הובא באיסור והיתר מי צ"י, ושם הגי' כך אמר רבי מה שהצריכו כלים של גוים לערות מים ג' ימים מעת לעת, (ג) כדאמרינן בעבודה

ספר האורה

נותן לתוכו ציר ומרזים ואינו הושיש, אלמא דוקא ציר ומרזים דאנב הורמיירו שרפי טעמא דהמרא, הא שאר משקין לא אלא אם כן עיריה מיב שלשה ימים מעת לעת: (ג) מפי רבי:

[קינ] דין גוי שהוציא הברוא.

(ב) מעשה בנוי אחד שהוציא הברוא מן החביות בשונג שלא היה בקי בענין יהודים ולא ההור הברוא לתוך החבית והתיר רבי לשתיים מה שבתוך החבית, ובלבד שתהא הברוא קצרה ולא תהא הברוא עוברת חוץ מעוביו של חור תוך החביות, דאם כן משכשך ליה כשמנענע להוציאה, והוה ליה יין נסך, ולניצוק חיבור לא היישני, דכי האי נוונא לא הוי ניצוק חיבור, (ג) כדמוכח בעבודה זרה, ומה שנפל למטה ודאי אסור דהא קא ננע אף על פי שלא נתכוון לנסך אסור בשתייה, (ד) וכדאמרין במסכת עבודה זרה ההיא דסליק לרוקלא ונחת לוליבא וננע לוליבא ביין ואסרו ליה בשתייה, וכן אמר רבי, אבל אם בא גוי וננע ביין ולא נתכוון לשום נניעת היין, שלא היה יודע אם היה יין או לאו מותר, אפילו בשתייה, (ה) וכההוא דרבי יוחנן כן ארזא ורבי יוסי בן נהוראי דהוו יתבי וקא שתי המרא אתא ההוא נברא ואמר ליה תא אשקינן לבתר דרמא המרא גוי לבתרי דאינלא מילתא דגוי הוה שריוה למשתי ההוא חמרא, דאמרין אי סלקא דעתיה רבנן כי הני חמרא שתי דאמרי לגוי תא אשקינן אלמא דבר שלא נתכוון לשם יין מותר:

[קינ] (ב) הלכה למעשה הורה רבי יין נסך ממש חבית בחבית מותר בהנאה חוץ מדמי אותו חביות, אבל יין ביין אסור בהנאה, וסתם יינו אפילו יין ביין מותר חוץ מדמי אותו היין, וכן הלכה: והביות של עין שלנו מתיר נמי רבי בהותם אחד, דכיון דטעמא הוא משום דלא טרח ומזיף ולא תלינן טעמא מפני דשל הרס הן ואינו יכול לעשות בו נקב אחד, הכי נמי איבא למימר לא טרח ומזיף בהותם שעל פני החבית.

[קיד] דין גת.

(א) גת מדיחן במים, (ב) ועל משנה זו יש לסמוך שאין צריך אפר לגת, מרפשים מינה רבא, ואמרו ליה אינה משנה דקתני בה דסני לגת (בהנאה) [כהנייה] ומתניתין דקתני דבעי נינוב, שמעינן מינה קמו בה רבנן בתראי לפשוט הלכתא כוותיה:

הערות

זרה גוי נותן לתוכו יין כוי, עין ליג טעיא, (ג) מפי רבי, זה לימא באיסור והיתר רק בהתחלתו מתחיל כך אפר רבי, עיין הערה א':

[קיב] (ב) מעשה בנוי אחד, הובא באיסור והיתר ס"י צ"א, (ג) כדמוכח בעין, דף ע"ב ע"ב, (ד) וכדאמרין במסכת עבודה זרה האי דסליק לרוקלא ונחת לוליבא שם עין ע"א, (ה) וכההוא דרבי יוחנן כן ארזא, עין נ"ח ע"ב:

[קיג] (א) הלכה למעשה, הובא באיסור והיתר ס"י צ"ב, ושם מהופך הסדר וכבר הובא לעיל כעין זה בס"י ק"ו.

[קיד] (א) מדיחו במים, הובא באיסור והיתר ס"י צ"ג, (ב) ועל משנה זו יש לסמוך שאין צריך אפר לגת מרפשים מינה רבא ואמרו ליה אינה משנה, הלשון משובש וכצ"ל מרפשים מינה ר"י אבהו ולא אמרו לו זו אינו משנה, וכל לשון זה סבואר לנכון ברשי עין ע"ה טעיא דיה מדיחן, וכן הובא בשם רש"י בתוס' נדה דף ס"ה ע"א ד"ח הרמין.

[קטו] דין מגע גוי.

(ב) מסקנא דמילתא מגע גוי כיון שנתכוון ליגע בכוונה אסור אף בהנאה
 (ג) ממתניתין דאגראמיס. גוי שנגע שלא בכוונה כיון שלא הכיר בו שהוא יין מותר
 בהנאה (ד) ממתניתין דחרס גוי (ד) וכן נפל לבור נמי שלא בכוונה מותר בהנאה.
 ממתניתין. וכן נתכוון ליטול דבר אחר (ה) כגון אתרוג דרב אשי שלא בכוונה הוא
 ומיהר בהנאה (ו) ומגעו על ידי דבר אחר. כגון בקנה. אם אנו יודעים שנתכוון לדבר
 אחר כגון (ז) ממדו בקנה או התנו את הצרעה מותר בהנאה ממתניתין. בכוונה ולא
 הזניג למאי איכוון אסור. (ח) מההוא עובדא דבי רב דשרייה רב משום דשלא בכוונה
 אסור (ט) ומשום לך לך. (י) כוחו של גוי בחיבורין כגון דמוריק אוריקי הכיר בו
 שהוא יין אסור אף בהנאה (יא) מדרבי יוחנן דאמר צא והכריז על יינם משום יין
 נסך משום לך לך. שמא ייגע ולאן אדעתיה לא הכיר בו מותר אף בשתייה
 (יב) מההוא דרבי יוחנן בן ארזא ורבי יוסי בן נהוראי דהר שרי אפילו בשתייה
 משום דגוי לא הוה ידע דהמרא הוא ושלא בחיבורין כגון בזריקה מותר אף
 בשתייה. ואפילו נתכוון (יג) מדרב אשי דאמר כל שבוב טהור בגוי אינו עושה
 יין נסך :

[קמז] רבית על ידי גוי.

(א) ואסור ליקח רבית מישראל משומד דכא נפיק מכלל ולאחיך לא תשיך
 [דברים כיג כ"א] שנאמר הטא ישראל, אף על פי שחטא ישראל קרי ליה. וכן לגמ.
 וכן להלצה וקידושין ישראל נמור הוא. ואם לזה ישראל מעות לרבית על ידי
 ארמאי, אפילו ישראל מותר לנכות הרבית מן הגוי מתוך שאין שליחות לגוי. דמה
 אתם בני ברית, אף שליחכם בני ברית, ואם ישראל עצמו או המשומד בא לפדות
 משכונו אל יזכור לו שום רבית, ולא יאמר לו קנהו בדמים מידי כך וכך
 אם חרצה :

[קין] דין ציצית.

(א) סדין של פשתן וציציו של פשתן כשר, ציצית הכנף [במדבר ט"ז ל"ח].
 הציצית בכנף משמע ממין כנף יהא, ויש חולקין בדבר (ב) ואין ממש בדברים.
 שאף בתשובות הגאונים מצא רבי כן, ואני שאלתי לו אם יש משום בלאים בציצית
 של פשתן לכנף של צמר, ושל צמר בכנף של פשתן, ואמר לי הן, דגורו חכמים

ה ע ר ו ת

[קמ"ו] (א) מסקנא דמילתא מגע גוי כיון, הובא באיסור והיתר סי' צ"ד. (ב) ממתניתין דאגראמיס.
 ע"ז נ"ח ע"א, וע"ש בפירש"י. (ג) ממתניתין דחרס גוי. נמרא שם. (ד) וכן נפל לבור נמי
 שלא בכוונה מותר בהנאה ממתניתין. הוא שם דף סי' ע"ב נפל לבור. ע"ש בפירש"י. (ה) כגון אתרוג
 דרב אשי. ע"ז נ"ט רע"ב. (ו) ומגעו על ידי דבר אחר. זה הובא גם לעיל בה"א סי' ק"יג. והובא ברש"י
 סוף פ"ד דע"ז. ועיין לעיל בהערה ד"ז. (ז) ממדו בקנה. משנה ע"ז סי' ע"ב. (ח) מההוא עובדא דבי רבי
 צ"ל דבורס. ע"ז נ"ז ע"א. והוא שם עיר, עיין ערוך השלם ערך בירם וערך בית בלחן. (ט) ומשום לך
 לך. ע"ז נ"ח ע"ב. (י) כוחו של גוי. גם זה הובא ברש"י סוף פ"ד ע"ז. המתחיל מסקנא דמילתא
 (יא) מדרבי יוחנן ע"ז נ"ט ע"א. (יב) מההוא דרב יוחנן בן ארזא. נ"ח ע"ב. (יג) מדרב אשי כו.
 ע"ז סי' ע"ב.

[קמ"ז] (א) ואסור ליקח רבית מישראל משומד, הובא באיסור והיתר סי' צ"ט.

[קין] (א) סדין של פשתן, הובא באיסור והיתר סי' ק'. (ב) ואין ממש בדבריהם. אחר זה הובא באיסור
 והיתר, באיניו מינו גורו משום בסות לילה ואפילו גבי תכלת ואמר לי רבי בסדין של פשתן
 עושה ציצית של פשתן וחשוב ציצית הוא ועל ציצית הכנף משמע הציצית בכנף מה הוא פשתן אף

ספר האזרה

משום כמות לילה ג) אפילו בזמן שהן תכלת בציצית סדין בציצית הכי נמי האזנה גזרינן משום כמות לילה.

[קיה] דין יולדות.

ה) היולדות זכר צריכה לישב שבעה נקיים בלא דם קודם שתטבול טבילה ראשונה וכו' כך פירשו מפי רבי הלכה למעשה. היולדת זכר או נקיבה מותרת לביתה ואוכלת בתרומה אחר שבעה לילה. ואחר ארבעה עשר לנקבה ובתשמיש המטה לבעלה. ובלבד שתטבול. אבל אם ראתה דם השב עליו שבעת ימי נקיים.

[קיט] דין ויבון.

ה) הורה רבי מותר לאדם להזמין לסעודה איש שמת לו מת ואינו יודע. ואף על פי שהזמין יודע לפי שאכילות מן התורה אינו הל עליו אלא עד שעת אוננות הלכ. ותדע לך שהרי שבעה נקיים אינו מתחיל אלא משעת שמועה:

[קכ] דין לחוף.

ה) מותר לחוף ולסרוק את ראשו בחולו של מועד ואין לאסרו משום תלישות שער השתא גלוח שרי לבוא מבית השבייה. ועל כל אדם לא נאסר אלא שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין לחוף ולסרוק מיבעיא:

[קכא] דין גף.

ה) ופרק גף העוף שנשבר. אם סמוך לגוף דינו כשאר אברים אם יצא לחוץ ועור ובשר חופין את רובו גם אותו האבר מותר. ואם אין עור ובשר חופין את רובו אותו אבר אסור. והעוף מותר. אבל אם נשמש גף העוף מהצלעות יש לחוש שמא ניקבה הריאה. ועוף אם נשמש פרק שני של אנפים פסולה. ואם נשתברו אנפיו או רגליו אפילו מן הארכובה ולמעלה או שנמיטו כנסו ולא נשתייר בו אלא כגף אחד כשר. בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה פסולה ולמטה כשרה:

[קכב] דין אשה שמת בעלה.

ה) ואשה שמת בעלה והגיחה מעוברת. אם יצא הולד ובכה ושהה שעה אחת אינה צריכה חליצה. ואם יצא מת. או חולצת. או מתיבמת. ואם ילדה בנים וכולם מתו בחיי הבעל. ואחר כך מת הוא. יש עליה מצות ייבום. ואם תבקש לחלוץ הרשות בידה. ותטול כתובתה. ואם היה לו בן או בת מאשה אחרת בשעת מיתה. פסורה זו בלא כלום. וכן אין לו כתיב ולא כתיב וכן אין לה:

[קכג] דין משכון.

ה) ואם ישראל נותן משכון לגוי בעל חובו למשכנו לישראל אחר תחת יד גוי אם מותר אותו ישראל לנכות הרבית מן הגוי. ואף על פי שיוצא מכיסו של ישראל

ה ע ר ו ת

ציציתו פשתן אחר זה הובא וכן מצא רבי בתשובת הגאונים. ג) אפילו בזמן שהן תכלת כו' עד סופו. ליתא באיסור והיתר.

[קיה] ה) היולדות זכר צריכה לישב כו'. זה ליתא באיסור והיתר מי קיי. ומתחיל שם מן המאמר שלאחריו היולדת זכר או נקבה.

[קיט] ה) הורה רבי. הובא באיסור והיתר מי קייד. והובא בבבא יויד מפי תיב בשם הגהים בשם רשיי ויש בכאן שבוש וצ"ל אלא משעת אוננות הלב ותדע לך שהרי שבעה ימי אכילות אינו וכו'.

[קכ] ה) מותר לחוף. הובא באיסור והיתר מי קייד.

[קכא] ה) ופרק גף העוף. לא נמצא באיסור והיתר.

[קכב] ה) אשה שמת בעלה. הובא באיסור והיתר מי קייד.

אסורה, ואם לאו מותר, והמונע עצמו הרי זה חסיד שוטף, ובלבד שלא יתכוון מתחילה לכך, אבל אם הכיר במשכנו של ישראל, בתחילה, קנסינו ליה, וכשישראל נותן לחבירו משכון שיש לו מגוי ואמר לו הלזה לי מה שיש לי על המשכון זה, ואקבל הרבית שעלתה עד היום עליו, מכאן ואילך העלה לך הרבית, מותר לישראל זה לקבל הרבית מיד הגוי, ולישלו לחבירו, שלא אסרה תורה אלא הרבית הבאה ממלוה ללזה, ושניהם היה יודע ומונע רבי להורות מפני לעני שפה. (ג) עד שמצא סייג לדבריו מרבי דוד הלוי שהורה לו הלכה למעשה:

[קבר] דין גש.

(א) בכך ובכך בשבת, בכך וכך לירח פלוני, שנת כך וכך לכריאת עולם, למנין שאנו רגילין למנות ביין בכרך פלוני, או במדינה פלונית. (ג) [היושב על נהר פלוני] אנא פלוני בדמקום פלוני היושב על נהר פלוני והגני היום בכרך פלוני או במדינה פלונית וכל שום והניכא דאית לי ולאבהתי ולאחר אבהתי צביתי ברעות נפשי בדלא אניסנא ושבקית ופטריה ותרוכית יתיכי ליכי אנת פלונית בת פלוני דמן מקום פלוני וכל שום והניכא דאית ליכי ולאבהתייכי ולארתייכי ולאחר אבהתייכו דרות אריסתי או אנתתי מן קדמת דנא וכרו פטריה ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי דתהויין רשאה ושלמאה בנפשייכו למהך להתנסבא לכל גבר דתצבייין ואינש לא ימחה בידיכי מן שמי מן יומא דגן ולעלם ודן דיהוי ליכי מנאי ספר תרוכין ואגרת שבוקין ונט פטורין כדת משה וישראל:

(ג) הגני יוסף בר יצחק לא [לחלוק] על דבריהם באתי, כי אם להוסיף, גש צריך שירטוט וצריכה כל אות ואות שתהא מוקפת גויל מארבע רוחותיה, וצריך שישוה כל השימין שלא תהא שימה חוץ להבדלה, וצריך המגרש שימול הקולמוס ויתנם לסופר, ויאמר לו הא לך קולמוס זה וכתוב גש בשמי, לפלונית בת פלוני ארומתי או אנתתי שתהא מותרת לכל אדם, וכן צריך שיאמר לכל העדים, ואם הסופר אחד מן העדים, צריך שיחתום הסופר, ויזהרו שלא יעשו שום מתק בנפשיכתבו, והמגרש צריך שיקנה דיו וקולמוס וקלף וילך אל הסופר לכתבו לשמו, גם לברר העדים, ובכישול כל מודעי והעדים ישבו עם הסופר, שיכלו להעיד בפנינו נכתב ונחתם לשמו, ובאותו יום שיכתבו יחתמו. (ג) וצריך שנים עשר שומין כחשבון גש, ובשיטה אחרונה יכתוב כדת משה וישראל, והמדקדק רוח חכמים נוהג הימנו:

[קבה] זה משפט הגש לפי אמירת בית דין.

(א) מאן דבעי למיכתב גיטא ופסקי ליד מנילחא שיעורא דגש וכתב ואיפסוק סגלהא בתר דכתיב ליה מפסל, דכתיב וכתב ונתן [דברים כד א'] מי שאינו מהוסר

ה ע ר ו ת

[קבנ] (א) אם ישראל נותן משכון לגוי, הובא באיסור והיתר סיי קיי. (ג) עד שמצא סייג לדבריו מרבי דוד הלוי כו', עיין אודותיו בחיא סיי קייג כהערה ליב.

[קבר] (א) בכך וכך בשבת, הובא באיסור והיתר סיי קיי, וכן במחזור וויסרי סיי תמסיב (עד 783).

(ג) היושב על נהר פלוני כו', הוספת כמו שהוא באיסור והיתר שם, ובמחזור וויסרי שם.

(ג) הגני יוסף בר יצחק לא לחלוק על דבריהם באתי כי אם להוסיף, וכן הובא בן באיסור והיתר שם. הוא היה תלמוד רבינו תם, ודברתי אודותיו במבוא. (ג) וצריך שנים עשר שימין כחשבון גש, הפלות כחשבון גש, ליחא באיסור והיתר, ובתוס' גיטין כו' ע"א ד"ה הסביא הביאו וז"ל ומה שנהגים לכתוב י"ב שורות בגמ' אומר רבינו תם כשום דגש גיטמריא י"ב.

[קבה] (א) מאן דבעי למיכתב, הובא באיסור והיתר שם, והלשון בבאן משובט והוא מדברי הלכות גדולות בהלכות גיטין ויש לחקן כדאיתא בבבא' שם וז"ל ומאן דבעי למכתב גיטא שיפסוק

ספר האורה

אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר קציצה ולא יצא. נט אשה ונט חירות (ג) כותבין ביום וחומין ביום כשר. אבל אם כותבין ביום וחומין בלילה פסול. (ג) ועירי הנט צריך שיהו חומין זה בפני זה. ונט הליצה הכי עכדי דלראייה בעלמא הוא. (ד) נט שבטלו חוזר ומנרש בו. (ה) נט מעושה בדיני ישראל כשר. בדיני אומות העולם פסול. ואם חובטין אותו ואומרין לו עשה מה שישראל אומרין לך כשר. אבל הליצה מוטעת ומעושת בישראל פסולה. ואינה כשירה עד שיאמר רוצה אני (ו) ומאן דכתב ניטא לא ליכתוב ודין אלא ודין. וליכתוב דתהויין ותצביין תלתא יודין וליכתוב ויו דפשוין ורשבוין ותרוכין ארוכות וגם ואין של וכדו ורשבוין ודפשוין ותרוכין. ולא ליכתוב ליהך אלא לחהך. ואיגרת לא ליכתוב אלא ואגרת ולא ליכתוב לאיתנסבא אלא להתנסבא :

[קנו] תיקון הגמ.

(א) וזה תיקון הגמ מפי מר רב יהודאי כך ינתן הגמ תופש האיש הקולומס ונותנו לסופר. וכותב סופר הגמ ונותנו לאיש. ואיתו האיש נותנו לאשתו. ואומר לה הא ליד ניטך על גנת אם אכוא עד שנה. או עד שנתים. או עד זמן כך וכך שאכוא. יהא הגמ פסול. ותהא אשתו כמקרה. ומקבלת הגמ מירו וניתנת אותו לכית דין. עד מן הוקבע ביניהם. אם יבוא לאחר זמן אפילו ישעה אהת מותרת לכל מי שירצה. והגוסס בשעת פטירתו באמירה דבריו קיימין. אפילו בלא נט. ואם אמר באמירה כתבו נט לאשתי ותנו לה כשהוא החום שתהא מותרת לכל אדם. ושמעו מפיו שנים או שלשה בני אדם. ואינס יודעים לכתוב באין למקום שיש שם סופר. וכותבו הסופר וחומין חתימת ידם וכשר. ועד שאינו יודע לחתום מודעינן ליה. וחתום כרי שלא יהא כנות ישראל ענוות :

[קנו] כבשה מעוברת :

(א) מעשה בא לפני רבי על אהר מבני העיר שקנה כבשה אחת מני כשהוא מעוברת. וניכר שרחל מכרתה. ומסרה לרועה. לא שיש לפני שותפות בה. אלא כדי לרעותה מסרה. וילדה זכר בביתו של גוי. לימים נצרך חביל לכבשים והביא אותו השה ושחטו (ג) [שלא נתן דעתו לכבוד ואהר שהיטה והפשטה הרגיש בדבר ובא ושאל את רבי אם דין בכור נוהג] בזמן הזה. ואמר רבי וודאי נוהג ונהג והשוחטו חייב משום שחומי חוץ. וצוה רבי על בכור זה לקבורו קרבו וכרעיו דמו ופירשו ועורו וכל הנמצא וקברו מקצתו בבית רבי ומקצתו בבית האיש כדי שלא הרגש ברבר מן יאמרו לכשפים נעשה :

(ב) [קבה] מעשה היה באחד משכונת רבי שנתן לו גוי פרה מעוברת ומכרתה ושאל את פיו וצוה עליו למכור העובר לפני או כולו או מקצתו בפרוטה קודם שיצא לאויר העולם. כרי שתהא ידי גוי באמצע להפטר מן הבכורה. וחזר האיש ואמר

הערות

מנילמא שיעור גומא והדר ליכתבי ליי ואי איפסק מנילמא בחר דכתיב לא מיפסל וכי ועיין תוס' נישין כ"א ע"ב ד"ה מצא ובסור אהעין מ"י קב"ד. (ג) כותבין ביום וכי. נישין י"ז פ"א. (ד) ועירי הנט כ"י. שם י"י ר"ע"ב. (ה) נט שבטלו שם ל"ב ע"ב. (ו) נט מעושה כ"י. שם פ"ג ע"ג. (ז) ומאן דכתב ניטא וכי. שם פ"ה ע"ב.

[קבו] (א) וזה תיקון הגמ מפי מר רב יהודאי. הובא באיסור והיתר מ"י קב"א.
[קבו] (ב) מעשה בא לפני רבי. הובא באיסור והיתר מ"י קב"ב. (ג) שלא נתן דעתו. הופסתי כמו שהוא באיסור והיתר שם :
[קבה] (ב) ומעשה היה. הובא באיסור והיתר מ"י קב"ג :

ספר האורה

קבלתי עלי חצי ששום מן האירוס שלי ויגדלנו לחצאין אם זכר, ואמר לו רבי לכשיוֹלד תוכל לפדותו מידו ולחלקו במעות אם תרצה, ובלבד שבשעת פטר רחם שלה היא בו שוחפות לנוי כרי שלא יקדש ברחם:

[קבמ] ה) ועל עשרה שהתפללו ושמעו כולם ברכו וקדושה, וכל סדר התפילה אומר רבי שיכולין למנין אחר בשביל אחד שלא התפלל, כמו שעושין לחתן או לכל מי שלא השכים לבית הכנסת, ואפילו אחה מאותן שהתפללו כבר, יכול לחזור ולהתפלל כדי להוציא את החיוב, וסמך רבי ומראה פנים מהציבור שמתפללין במנין למניין על הקדושה לבדה ז) נענה כל דהו ואמר בשביל הקדושה שלא אמרו כל אחד ואחד לעצמו הם נמנין נמצאו עדיין מחויבים בדבר, והשיב רבי לא מצינו בכל התלמוד חיוב בקדושה, אלא חביבה הוא לנו ואינה בפחות מעשרה:

[קל] דין עברייין:

ה) עברייין שעבר על נזירת ציבור, אם לא גידוהו הציבור נמנה הוא למנין עשרה, וחייב בכל המצות שכן ז) נאמר בעכץ ישראל [יהושע י יא], אף על פי שהצא ישראל הוא אלמא בקדושתיה קיימא, ולא יצא מן הכלל אלא שנחשד על השבועה, אבל אם גידוהו מאחר שיבדל מקהל הגולה אם יצרסיהו עמהם היכן הוא קללתן ומה הועילו בתקנתן אינו ראוי לצרוף כלל שכבר הבדילו מאונדתן:

[קלא] לעסוק בתורה:

ה) חצות לילה כשרוצה עומד לעסוק בתורה נוטל את ידיו ומברך על נטילת ידים, ואשר יצר אם נפנה וכל הברכות של אחריו ומברך על התורה, ואומר איהו מקומן ורבי ישמעאל זכו וכשהולך לבית הכנסת להתפלל תפילת צבור מתחיל ברכון העולמים.

[קלב] ספירת העומר:

ה) בין פסח לעצרת כשהציבור ממהרין תפילת ערבית מבעוד יום, מונה רבי עם הצבור ימים ושבועות בלא ברכה, מימר אמר אם אזכור כלילה בביתי אחזור

הערות

[קבמ] ה) ועל עשרה שהתפללו. הובא באיסור והיתר סי' קכ"ד. ועי' חוסי סנילה כיצ ע"ב ד"ה ואין הביאו כל זה בשם תלמידי רש"י ונתכוונו למיש פה. ז) נענה כל דהוא ואמר, צ"ל נענה מאן דהוא ואמר:

[קכז] ה) עברייין שעבר על נזירת צבור. הובא באיסור והיתר סי' קכ"ה. והובא במחזור וויטרי סי' ס"ה (צד 25), והובא בהמנהיגי, והביי אות נ"ה הביא דין זה בשם המנהיגי. ז) נאמר בעכץ כ"ו, מנהרין ס"ד רע"א:

[קלא] ה) חצות לילה. הובא באיסור והיתר סי' קכ"ו:

[קלב] ה) בין פסח לעצרת. הובא באיסור והיתר סי' קכ"ו ומצאתי בשבלי הלקס סוף סי' רל"ד שהביא זה, וכתב וז"ל ומצאתי בשם ר' יצחק בין פסח לעצרת כ"ו, כמו שלפנינו, ובשבלי הלקס הקצר כלל ע"ג הובא זה בשם ר' יצחק ב"ר יהודה, ולדעתי צ"ל בשבלי הלקס מצאתי בשם ר' שלמה בר יצחק והכוונה לרש"י ההובא לפנינו, גם באיסור והיתר, ובשו"ת הרשב"א סי' רל"ה הביא וז"ל ומה שאמרת שם רש"י ז"ל בעינין ספירת העומר כשממהרין הציבור להתפלל תפילות הערב מבעוד יום שמונה עם הצבור ימים ושבועות בלא ברכה, דמיסר אמר אם אזכור כלילה בביתי אחזור ואברך ומצא שלא ברכתי ברכה לבפלה קודם שקיעות ההמה, ואם אשכח הרי מניתי ימים ושבועות למצוה, ועל זה השיב הרשב"א ז"ל לא ידעתי אנה כתב רש"י ז"ל ואני תמה אם אמרה הרב ז"ל, ואם אמרה אחר משמו. אומר אני שחלה בוקי פריקי ברבינו ז"ל, דכל שמונה מבעוד יום לא עשה ולא כלום, אלא הרי הוא עומד ביום ראשון ומונה יום שני ואדרבא כמעיד מה שאינו, ואם שמא יצא בספירה

ספר האורה

ואברך כדון, ונמצא שלוו ברכתי ברכה לבטלה קודם שקיעת החמה, ואם אשכח הרבי מנתי ימים ושבעות למצוה :

[קלנ] קריאת שמע.

(ה) פעם אחת היה תינוק אחד מורכב על כתיפו של רבי בבית הכנסת הגיע לקרות קריאת שמע אמר להוציא התינוק מעליו משום דסתם תינוק באשפה, ואין ראוי לקרות קריאת שמע אצלו :

[קלד] בענין תפילה.

(ה) פעם אחרת היה מסך מים על גבי רגליו בבית הכנסת, ראה רבי ופסק תפילתו ויצא עד שנשחר המקום, ולא רצה להרחיק ארבע אמות. (ג) דאמרין לגבי צואה כולה ביתא כארבע אמות דמיא, ושני הור לראש (ג) דרי אבוה הוה אויל בתריה דרבי יוחנן, וקא קריאת שמע כי מטא למבואית המטונפות פסק כו' אם שהה כדי לגמור את כולה חזור לראש, אם שהה במקומו והמתין עד שיפנו הצואה או אפילו יצא חוץ לבית הכנסת אלא שלא הפסיק מותר להתחיל במקום שפסק אם לא שהה כדי לגמור את כולה, ואף על פי שדבר רבי אבוהו באמצע קריאת שמע מותר לו להתחיל במקום שפסק אם לא שהה לגמור, דשאני קריאת שמע שהרי שואלין בו מפני היראה ומפני הכבוד ורבי אבוהו מפני היראה פסק ושאל ומותר, אבל שמונה עשרה לעולם אין מפסיקין :

[קלה] דין מותר לחתוך.

(ה) העיד רבי על אדם גדול ומנו רבי שניאור בר יהודה בר ברוך שראוהו שחתך בשבת קשרי הכבש יהיה מקושר בשפור כשהוא צלי :

[קלז] דין פקדון.

(ה) מעשה באישה שהפקידה טבעת לבתו של רבי הקטנה ונאכזה הימנה, אמר רבי בדין הוא שאין לי ליפרע אבידת בתי הקטנה, דאמרין נשים ועבדים וקטנים פניעתן רעה שאם הויקו אין משלמין אפילו לאחר שגדלו ואחרים ישחוקו בהן חייבין, אלא הואיל וחייבין על ידי בני ביתי ניוקת, אפרע לה דמי הטבעת ולא יותר שאם היתה שוה ששים וזו זכעלים מעלין אותו כדמים, אפילו הוא הפקידה ביד עצמי, אין לה אלא דמי כלבד.

ה ע ר ו ת

זו כמו בקריאת שמע של ערב, אם כן כבר יצא ודי ספירה, וכשהוור ומכרך בלילה נמצאת ברכה לבטלה, סוף דבר לא ידעתי לזה ענין ואין הרב ויל התום עליו עכ"ל. אולם כאשר תראה הם דברי דרשי לפנינו, ובאיסור והיתר :

[קלג] (ה) פעם אחת, הובא באיסור והיתר סיי קביו.

[קלד] (ה) פעם אחרת, הובא באיסור והיתר סיי קבית. (ג) דאמרין, ברכות כ"ה ע"ב. (ג) דרי אבוה הוה אויל בתריה דרבי יוחנן, ברכות כ"ד ע"ב.

[קלה] (ה) העיד רבי על אדם גדול, ומנו ר' שניאור בר יהודה בר ברוך, הובא באיסור והיתר סיי קביט, וכן מצאתי הובא זה במחזור וישרי הלכות פסח סיי צ"כ (ער 291), וכן הביא כן בעל שבלי הלקס ענין שבת סיי פ"ו, ושם במחזור וישרי אחרי המלות כשהוא צלי, סייס דהוה ליה כהותמות שבכלום, דאמרין בכיצה [דף ל"א ע"ב] מתיר ומפקע והותך, ואורות רבי שניאור בר יהודה, הביא בעל שם הגדולים אות סיי פ"ו 190 רבינו שניאור בר יהודה בר ברוך וצ"ל, כיכ שבלי הלקס שבלת פ"ז ומביא ראיה ממנו שהוא אדם גדול ע"כ.

[קלז] (ה) מעשה באשה, הובא באיסור והיתר סיי ק"ל.

[קלז] דין רחיצה.

ה) כשהוא רוחץ במים חיים או במים המין, מהרהר בהן ומכרך, וכגון שעובר המים כרגיליו, אם צלולין הן כדי שלא יהא לבן רואה את העיריה, ואם אין המים צלולין אין עוברן דהא לא צריך ואם יש כולה על ראשו, מוציא את ראשו חוץ לכולה, ומהרהר ואף על פי [שהמים צלולין אין צריכין לעוברן, ובית המרחץ שאמר] שאסור להרהר היינו כגון שיושבין ערומין בתוך המרחץ וזורקין עליהם מים, כגון אישטובא והבא וודאי אסור לפי שהן ערומים :

[קלח] דין עירוב.

ה) את ששאלת שיש חולקין עליך לאמר מי שלא ערב בימי הפסה לכל שבתות השנה, שוב אינו יכול לערב לכל השנה, אלא בכל שבת ושבת, מעם החולקין לא פרשת, וגם אינו יכול להבין מהיכן ראה זו בנייהם, וכי מה הוזכר, והיכן הוזכר פסח לענין עירוב יותר מכל ימות השנה, אמנם הורגלו לעשות כן, לפי שהמצה אינה מתעפשת כחמץ, ועוד שכל העיסה למצוה, הורגלו לשתף בה גם המצוה הזאת, והוא הדין לכל ימות השנה, כל זמן שהאיכל קיים וראוי למאכל אדם סומכין עליו עד שיתמעט מכשעורה, או עד שיכלה **ג**) דתנן נתמעט האיכל מוסף ומרבה, **ג**) וכאותה ששינינו הריני מערב לכל השבתות כולן רציתי אילך רציתי לא אילך וכי ועד כאן לא פליגי בעירובי תחומין שמעמים שאין אדם רוצה שיהא עירובו עירוב להפסיד אלפים אמה לבד שכנגדו, אבל עירובי חצרות זכות הוא לו ודעתו שיהא עירוב לעולם, **ד**) והחולק על כך ואין ראה בידו אין רוח חממים נוחה הימנו, אחר שהוא מודה שהמערב בפסח סומך עליו כל ימות השנה, מאי שנא ערבי שבתות לענין עירוב מהפסח :

[קלא] דין גזירת ציבור.

ה) וששאלתם על מי ששמע צבור ממשמשין עליו לנזור גזרתם עליו וקפץ ונשבע שלא לקיים גזירתם, ואחר כך נזרו עליו צריך לקבל גזירתם עליו או אינה הלה על שבועתו, כך ראיתי שהנשבע לעבור על דברי צבור נשבע לשוא הוא, ואולי התרו בו חייב מלקות דאורייתא משעת שבועה, וצ'לל במים אדירים והעלה חרס בידו ולא נפטר מגזירת צבור, אם ברין נזרו עליו, ואף על פי שקדמה שבועתו לגזרתם שהרי נשבע לבטל את המצוה, לסור מחוקי ישראל שא לא לידון כמשפטם **ג**) ותנן איזה הוא שבועות שוא, שחייב על דוונה מכות, שכיון שנשבע לעבור על התורה, הרי נשבע על מה שאי אפשר, שהרי משבע ועומד מהר סיני הוא על עשה ועל לא תעשה **ג**) בארור בכלל אזור בפרט ברין בכלל ברין בפרט, **ד**) ואין לכל מצוה שבתורה שלא נכרתו עליו ארבעים ושמונה בריתות, ושבועות הראשונים קדמה לשלו

הערות

[קלז] ה) כשהוא רוחץ במים חיים, הובא באיסור והיתר סי' קל"א.

[קלח] את ששאלת, הובא באיסור והיתר סי' קל"ב, **ג**) דתנן נתמעט האיכל, עירובין סי' ע"ב וצ"ל מוסף ומזכה, **ג**) וכאותה ששינינו הרינו מערב, עירובין ל"ז ע"ב **ד**) והחולק על כך ואין ראה בידו וכי, שדברי החולקין שלא ידע רבינו מהיכן ראי' לו בנייהם הוא סבאר בהלכות פסוקות דרב יהוראי כאשר העתיק כן בשמו בספר העתים ה' תשובי מבואות סוף סי' מ"ה (צד 105) ובעל העתים דחה דבריו כמ"ש רבינו מה ועין סי' הרב הגאון הרי"ש בעתים לבניה ס"פ.

[קלא] ה) וששאלתם, הובא באיסור והיתר סי' קל"ג, **ג**) ותנן איזה הוא שבועות שוא, שבועות כ"ט ע"א, **ג**) בארור בכלל ארור בפרט, מוסף ל"ז ע"א, **ד**) ואין לכל מצוה שבתורה שלא נכרתו עליו מ"ה בריתות, מוסף ל"ז ע"ב.

ספר האורה

ולוקה. והתלמוד האומר נשבע לבטל את המצוה פסור מכלום. טועה בדבר משנה הוא שהרי שנינו זו הוא שבועות שוא שהייבין על דוגנה מכות, וטועה במקרא הוא. דכתיב כי לא ינקה ה' [שמות כ' ז'] ה' הוא דלא ינקה אבל בית דין של משה מלקין אותו ומקין אותו, ואם לא התירו בו ולא נותן לסלקות בית דין. הרי הוא בכלל לא ינקה. וענוש עולמות, שעשה שתיים נשבע לשוא, והוציא שם שמים לבטלה, כתיב את ה' אלהיך תירא [דברים ו' יג], ומה ששינוי נשבע לבטל את המצוה פסור, לענין שינוי שנינו, ולענין קרבן עולה ויורד שהנשבע לבטל ושנוי ולא ביטל, או נשבע לקיים פסור מקרבן, דמעמיא מקרא מה הטבה רשות אף הרעה רשות אבל לוקה הוא על ששבע לשוא כמוד :

[קמ] דין שיתוף.

א) ושאלתם ראובן ושמעון שהלכו לשוק, והתנו ביניהם שכל מה שיעלה שכן אחר מהן, בין כסחורה, ובין במציאה, בין בכל דבר, יהלוקו זה לזה, ובהזירה האחד לבדו עם פרקמטיא שקנו נתפש בידי נזים ונתן ממון לפרוין, ותובע מהבירו לתת חלקו בפדיון שהרי שותפין הן, והיה ביניהן הסחורה ושל שניהם היתה לשננה כדרך השותפין ועוד שהותנו להיות שותפין בשכר, ועכשיו ישיש הפסד נשוה בהפסד, והלה ישמשיב לא היינו שותפין, אלא בעודנו בשוק, אבל משעה שיצאנו מן העיר נתפרדה הבילתנו, אלו היות משתכר בממנות הרבה לא היות חולק לי. וזה מודה בכך, ובאו לפניו לדין ופסרוהו, ויש חולקין בדבר להייבנו טעם החולקין לא פייש לי, ואני אין בידי האיה מהיכן לחייבו, ואף על פי שעדיין כל זמן שלא חלקו הפרקמטיא שליחן שותפין הן, והרי לא הותנו שכל מה שיפסיד האחד ישלם להבירו חלקו (3) ואם מפני ששינוי קרוב לשכר ורחוק להפסד רשע, ולא נאמר דבר זה אלא בנותן פרקמטיא להבירו על מנת שאם ישתכר יהלוק עמו ואם יהא הפסד בפרקמטיא על המקבל להשלים, שכל האחריות למקבל נמצאת פרקמטיא זו עליו מלוה ומה שהנותן נוטל חלק בשכר רבית הוא, ושכר בשילות מעותיו עומד ונוטל חצי פרקמטיא שנתפתחה, אבל אחריות נפוי של שותף לא קיבל עליה, ואף על פי שהוא טורה על הילוק הבירו כמו על חלקו, אין לך טענה לחייבו לזה, שהרי ראייה גדולה הבאת לדברך ששף נהר את המורו ואת המור תבירו וכי וכל שכן זה שהיה בטלן, ואז לא אמר לו קום רדוף והכנס למקום נדודי היות וליספין ועלי פדיוןך וכשיבוא דבר המחייבים וראיות שלהם נדעה בינינו מה טוב :

[קמא] ב) ושאלתם ששידך ראובן על בת אהיו את בנו, וקיימו דבריהם, והגיהו תשומת יד ביד קבלנין על מנת שהחזור בו יפסיד, כדרך שהורגו בשאר מקומות ועברו כמה שנים וחזור בו ראובן, והנה שמעון אהיו תובע הערכון מיד הקבלנין שההזירוהו לראובן ותלמיד אחד מסייע ליה ואמר קבלן דכתובה לא משתעבדי, ועוד דאסמכתא הוא, ואסמכתא לא קניא, טעה התלמיד בכל צדדיו, הוא דקבלן דכתובה משתעבדי (3) דמשה בר עזרי ערביה דכתובה דכלתיה הוי וכו', ומתבינין וערב דכתובה מי משתעבדי, ומשינין קבלן הוה, ועוד מה ענין קבלנות זה אצל קבלנות דכתובה, המתפיש

ה ע ר ו ת

[קמ] ב) ושאלתם ראובן ושמעון, הובא באיסור והיתר סי' קל"ה, (3) ואם מפני ששינוי ובני, ביים דף ע"א.

[קמא] ב) ושאלתם ששידך ראובן, הובא באיסור והיתר סי' קל"ה, (3) דמשה בר עזרי ערביא דכתובה דכלתיה הוה בני, ביב קע"ד ע"ב.

לאשתו מעות או משלשלין בכתובה ומסרתן ליד שלישי והחזירן לבעלים אצל קבלנות זו אינה אלא עירבון לקיים תנאין. ואסמכתא וודאי קניא. ואם נעשה במני חשובי העיר קיימא לן דאסמכתא קניא. והוא דקנו מיניה בבית דין חשוב ואפילו יש בית דין חשוב ממנו בשאר מקומות. אין לנו אלא בית דין של אותו מקום. דאם כן אין לדברי סוף. שאין לך בית דין חשוב שאין חשוב ממנו בסוף העולם. ואומר אל השופט אשר יהיה בימים ההם [דברים י"ז ט']. וכל שלשה שנתמנו בית דין על ישראל. הרי הן בבית דינו של משה. לענוש נכסין. ולהיות הפקידן הפקר. וכל שכן שידוכי אשה שהנהיגו הראשונים כן שלא לבייש את כנות ישראל. ויש מן הדין לקנסו בממון. ובנידוי הנף. והתלמוד החולק על זאת. אינו חולק כבוד לתורתו להחזיק יד מריע. ומן השמים מנעוהו מכבוד. ונכסו ממנו גלויותיה שד תורה וכל שכן יבין במעמיקה. ולמוכיחים יונעם. ועליהם תבוא ברכת טוב. שלמה בר יצחק :

[קמב] דין עטיפת הראש.

ה) עטיפת הראש לאבילים כל שבעה יומם ולילה. אבל הרבה יש שאינם נוהגים מפני שהאומות משתקין עליהם. ומתוך כך באין לידי שחוק וניחוד ומננין בשחקם על הבריות. לא יניח תינוק בחיקו מפני שמביאו לידי שחוק ונמצא מתננה על הבריות :

[קמג] דין גט.

ה) מעשה בתלמוד אחר שנפטר בבית רבי והיתה לו ארוסה. וביקש את פני רבי לקבל לה גט. שלא תיוקק ליבום. ולא רצה רבי לקבל לה גט מפני שלא עשאתו ארוסתו שליה לקבלו. ואף על גב דוכין לאדם שלא בפניו. ויש לומר שזכות הוא לה שאינה רוצה שתהא זקוקה ליבם. אפילו הכי לא רצה לקבלה. ומנין דחוב הוא לה דרחמא ליה ז) כי הא דבעי מיניה רבא מרב נהמן בפרק האשה שהלכה ביבמות. המוכה גט לאשתו במקום יבם מהו. כיון דמהניא לה זכות הוא לה. וזכין לאדם שלא בפניו. ויש לומר שזכות הוא לה או דילמא כיון דומנין דרחמא ליה חוב הוא לה. ופשט לה ממתניתין דלא מזכין דחוב הוא לה :

[קמד] דין כתישת שומן ופלפלין.

ה) ראיתי את רבי שכותש שומין נקערה ביום טוב כדרכן אבל פלפלין טוחנן מערב יום טוב :

[קמה] דין לשחוק באנווים.

ה) אין רבי רוצה להתיר לשחוק באנווין בשבת ויום טוב. לא על נבי שוליי

ה ע ר ו ת

[קמב] ה) עטיפת הראש. הובא באיסור והיתר סי' קל"ו.

[קמג] ה) מעשה בתלמוד אחר. הובא באיסור והיתר סי' קמ"ו. ז) כי הא דבעי מיניה רבא מרב נהמן בפרק האשה שהלכה ביבמות המוכה גט לאשתו. הוא בפרק הנקרא האשה שלום. והוא ביבמות קי"ח סעי'ב. ובאיסור והיתר בטעות בפרק האשה שהלך בעלה. הוא פרק שלאחריו הנקרא האשה בתרא :

[קמד] ה) ראיתי את רבי. הובא באיסור והיתר סי' קי"ט. ונמצא במחזור וויטרי סי' צ"א (צד 290). ושם הנירסא כך. ושומין ביום טוב רבי כותשן כדרכן. אבל פלפלין טוחנן קודם יום טוב. או טוחנן בקערה. או בכל דבר בקתא דסכינא. או בשינוי אחר. וע"ע שם הסינון בזה דאמר רב יהודה וכו' :

[קמה] ה) אין רבי רוצה להתיר לשחוק באנווין. הובא באיסור והיתר שם. וכן נמצא במחזור וויטרי סי' צ"ד (צד 291). ושם נמצא הוספה באריכות. ובסוף סיים מנמוקי ר"ש. ועיין בתוס'

ספר האורה

קדידה, ז) ולא בגלגל שקורין אריא ראיכא ג) משום אולירו קלא ועוד [מפני] שמשחבר :

[קמו] צדוק הדין.

ח) פעם אחת נפטר מת בחולו של מועד ובשעת קבירה ז) היו שם (מומחין) [מוחין] ואומרין שלא לומר צדוק הדין בחולו של מועד מפני המועד, ואף לא הקדיש, שהקדיש אינו בא אלא בשביל הפסוקים של צדוק הדין, ועמד רבי ואמר עליו צדוק הדין וקדיש, שאין זה הפסד וחילול המועד אלא הוראה וקבלת דין שמים וכשחזר משם נכנס לבית האבל לנחמו, לרבר על לבו, ג) והוא יושב על כסאו כשאר בני אדם, ומקבל תנחומין, וקשה לרבי לישב מהריש, כי מה תנחומין לשחיקה, ופוחה ומדבר לאבל בדברי תנחומין כזה ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו [ההלים סיב י"ג], וכי חסד הוא זה שמשלם לאיש כמעשהו, פיענויות הוא לאיש כמעשהו, מעסקי נטו ומעמלו אתה תשלם לאיש נמולו ונושל בניו ונידולין כדי לכפר עליו, וזה פדיונו, וזה חסד גדול שמשלם לאיש ונומל לבדיו, ולמד רבי מדעולא, ד) דאמר כבבא קמא בהדי תנחומי דכבלאי למה לי, דאמרי מה איפשר למיעבד, הא איפשר למיעבד עבדי, אול איהו ופתח בבית האבל אל הצר את מואב [דברים ב' ט"ז], וכי העלה על דעתך זכור, אלא שתי פידות טובות העתידות לצאת מהם רות המואביה ונעמה העמונית כו' בתו של רבי על אהת כמה וכמה, אלו היתה ראויה לזרע ולהבנות, תעמד בעולם, ולכך אין להקפיד עליה, לא חש רבי להברותו בסעורה הראשונה שהרי אבילות אינו חלה עליו עד לאחר המועד, ה) ומה מקום להבראה [זו וכשעבר המועד שכבר חל עליו אבילות ככר עברה סעורה הראשונה וכטלה ההבראה] ולאחר המועד ראהו מתעסק בתיקון חביותיו בימי אבלו למנוע רבי מלכנוס אצלו ולנחמו, ואמר לנו שאפילו על ידי אחרים בבית (אחר) [אחד] אסור לעשות מלאכתו, ומהו [לי] לנחמו ועבירה בידו :

[קמו] דין נפל.

ח) שוב פעם אחת נפטר בן אחד ארבעה ימים אחר מילתו, ודיתה אמו מונה

הערות

עירובין קיד ע"א דיה הכי נרים. ז) ולא בגלגל שקורין אריא, באיסור והיתר שקורין ולירא, ובמחזור וויטרי שקורין ווליאה, ג) משום אולירא קלא, נסרא עירובין שם פירשיי אולירא קלא שהגלגל משמיע קול, ועיין בהראש עירובין מ"י ב', ובסור אויה מ"י ס"ג שלי"א, אין שוחקין באנוים בשבת וכיוצא בזה, לריח משום משמיע קול, ולרב אלפס משום אשוויי נטות, ועיין בב"י שם.

[קמו] ח) שוב פעם אחת נפטר מת בחול המועד, הובא באיסור והיתר מ"י קלי"ה, וכן הובא בשבלי הלקס הלכות שמחות מ"י י"ג, וזה לשונו מצאתי בשם רבינו שלמה ז"ל כו' פעם אחד קברו מת בחולו של מועד כו' ושם הובא באריכות יותר, וכן הובא בפרדס מ"י ר"צ ורף נ"ד ע"ב באמצע המאמר המתחיל פעם אחת קברו מת בחולו של מועד, ונמצא גם במחזור וויטרי סוף מ"י רע"ה (צד 244) ונבטעות הפירוט באמצע המאמר והציגו מ"י רע"ח, והלשון שלפינו הוא כמו במחזור וויטרי, ז) היה שם מומחין, וכן הוא באיסור והיתר: וצ"ל מוחין, ונאמר לנכון במחזור וויטרי, ג) והוא יושב, באיסור והיתר, ובמחזור וויטרי מ"י כדראמרין החם אבל אחרים מתעסקין בו כלומר לנחמו ולדבר על לבו, וכוון למאמר מועד קמו י"ג ס"ב, ואין רבים מתעסקין בו ופירשיי ג"כ לנחמו, ד) דאמר כבבא קמא, דף ל"ח ע"א וע"ב, ה) ומה מקום להבראה, הוספתי אחר זה, כמו שהוא באיסור והיתר, ובמחזור וויטרי, והשמים המתעסק מן הבראה להבראה, ו) ולאחר המועד ראהו מתעסק בתיקון חביותיו כו', הובא זה בשבלי הלקס השלם הלכות שמחות סימן ל"ה, מצאתי בשם רבינו שלמה ז"ל פעם אחת ראה רבי האבל עוסק בתיקון חביותיו בימי אבלו כו', הוא כמו לפינו.

[קמו] ח) שוב פעם אחת, הובא באיסור והיתר מ"י קל"ט, וגם במחזור וויטרי (צד 245) והובא באור

עליו תשעה הדינים מלאים מטבולתה, ופטר רבי את אביו מלהתאבל עליו, ומלקבל עליו הבראה ותנהומין ומלוניד קדיש עליו (ג) וסמך רבי אדיבן שמעון בן גמליאל דאמר כל שלא שישה שלשים יום בארם הרי זה נפל, והווינן בה (ג) במסכת נדה הא שהה ספיקא הוה ומשינינן התם דקים ליה בנויה שכלו לו חדשיו ומהתם איכא למשמע מינה, דכל היכא דאיכא למיתליה בשום ספיקא בעולם לא נפיק מיד נפל, והיינו דמשני למילתא בדלית ליה ספק כלל דקים ליה, כלומר דבר ברור ופשוט הוא כאור בעהרים דכלו לו חדשיו, וזו שמניין טבולתה בידה, אין זה ברור שמא לא נתעברה סמוך לטבולתה, עד סמוך לווסתה, (ד) דמחלוקת הוא במסכת נדה, ואומר הרמב"ם ווסתה ואישתבה דלאו כלו לו חדשיו דהא מעשים בכל יום שהגשים משנות ווסתן, פעם קרוב פעם רחוק, וכל שכן זו שהיתה מניקה ומסולקת דמים, ואין לה ווסת כל עיקר, והיכא דקים ליה בנויה כנון שבא עליה סמוך לטבולתה, ושוב פירש ולא ידעה עוד עד הודש ימים ולבסוף שני הדינים הוכר עוברת בביאה שנייה, הרי הרב ידוע שמשעת ביאה הראשונה נתעברה, (ה) והוכר עוברת לשלשה חדשים כמשפטה:

אקמח] דין לקרות את ההלל.

(ה) ראיתי את רבי שלא קרא הלל בראש הודש עם הצבור, וקראו בפני עצמו מיושב בשעת קריאת ספר תורה, ושאלתיו ימים שאין צבור גומרים בהן את ההלל אין יחיד צריך לאומרו, והשיבני אף על פי שאין דעתי להתחיל מנהג זה כי לא ראיתי שעושין כן, ברכה לבשלה אינה, שאלו קריתיו עם הצבור הייתי מברך והן עצמן אינם משום חובה, אלא משום מנהג אבותיהם, ועל מנהג הם מברכים, אף אני לא נרעתי מהם הואיל ואין להם חובה יותר ממנו:

אקמט] דין ניסוך.

(ה) מותר לישא יין בקובה בשני נזים, ואפילו אין ישראל מסייע, ואפילו שפכו מיניה, אין בכך כלום, שמה שנשאר תוך הקובה מותר, ואוחז שנפל על הקרקע לא חיישינן שחזור ונוסף עליו וליהוי חיבור לאותו שבכלי, דהאי אינו נסך לענין חיבור ואין דרך ניסוך לעבודה זרה בכך, אלא בכלי, אבל מה שנפל מן הקובה אם נפל בכלי אסור לשתותו, (ג) מפי רבי משולם, וכך קיבל מפי ר' דוד הלוי:

ה ע ר ו ת

זרוע הלכות אבילות מי תכיה ע"ש. (ג) וסמך רבי ארי' שמעון בן גמליאל דאמר כיו. נדה ס"ד ע"ב, ושם הגירסא לפנינו רבן שמעון בן גמליאל אומר כל ששה שלשים יום בארם אינו נפל הא לא שהה ספק הוי הביע דקים ליה שכלו לו חדשיו, (ג) במסכת נדה, שם שם, (ד) דמחלוקת הוא במסכת נדה, דף ל"א ע"ב, (ה) והוכר עוברת ליג' חדשים כמשפטה, בן הוא הסיום גם במחזור וישרי אבל במחזור וישרי נמצא אחר זה נמצא עוד מאמר גדול המתחיל דאי מבואה שנייה אי איפשר שיהא ניכר בשני חדשים עד סוף הסימן.

[קמח] (ה) ראיתי את רבי שלא קרא הלל בראש הודש עם הצבור, הובא באיסור והיתר מי קמ"א, ובמחזור וישרי מי רכ"ו (ער 193) הובא רק התחלת המאמר, ראיתי רבי שלא קרא הלל בראש הודש עם הצבור וקראו בפני עצמו מיושב בשעת קריית ספר תורה עכ"ל, ונמצא שם הוספה חשובת רבינו תם על רש"י וקנו שלא מברך בראש הודש לקרוא את הלל והתשובה נמצא ניכר במסר היסר מי תמ"א באריכות, ועיין בתוספות ברכות י"ד ע"א ד"ה ימים שהביא שם גם רכרי מחזור וישרי ועיין שבלי הלקס השלם סי' קע"ד:

[קמט] (ה) מותר לישא יין בקובה, הובא באיסור והיתר מי קמ"ג, (ג) מפי ר' משולם וכך קיבל מפי ר' דוד הלוי, דברתי אורחם במבוא:

[קנ] דין נקיות הבשר.

(ה) וזה תיקון נקיות הבשר מן ההלב ומן הדם ונידים שכתב בהן כרת דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו וגוי [ויקרא יז יד] מכאן אתה למד שהדם מובלע בבשר הוא, ואסור לבשל הבשר עד שיריח אותו במים, וימלחנו במלח יפה יפה, ואחר כך יניחנו על כלי מנוקב עד שיפריש הדם, וצריך שיהא הבשר על כלי מנוקב כשיעור מהלך מהלך מיל אחד, כדי שיהלוך הדם, ואחר כך ינער המלך וידיהנו במים שלשה פעמים, דאמר שמואל אין הבשר יוצא מידו דמו עד שידיהנו במים וימלחנו יפה יפה, ויחזור וידיחנו יפה, ואסור לבשל את הכבד במים לא לבדו ולא עם בשר, אלא לצלות אותו לבדו באש, ואסור לצלות אותו למעלה מן הבשר בשפוד אחד, ולא למטה מן הבשר, ואסור לבשל ההלב שהוא עם בני מעיים שבני מעיים מקיפין אותו, ואסור לבשל המוח שבראש אלא יצלה אותו על האש, ואסור לבשל התרינגולת עד שיריחנה במים וימלחנה, וצריך שיוציא המוח שהראש כולו מפני הדם, וצריך שיקח כל ההלב שעל הכליות ושל מטה מן הכליות [והחלב שעל העצמות שתחת הכליות], ועצם נופו שתחת הכליות ישליכנו ולא ישאיר ממנו אפילו כשעורה אחת של חלב, ואם השאיר אפילו כשעורה אחת חייב כרת, ועוד צריך שיטול ניד הנשה כולו ויתתך הירך כולה, ולא ישאיר מניד הנשה אפילו כחוט השערה, וישבור העצמות שבירך [שיש בהן שרשי ניד הנשה וישלך אותו לחוץ], וישול הקרום והחלב שעל גבי טחול וישלוף הוורדין שבתוך הטחול שהן מן החלב, וישול הקרום והחלב שעל הכליות והחישין שבתוך הכליות, וישול הקרום שעל הכסלים והושין שבתוך הכסלים, שהן חמשה חושין, שלשה בכסל הימין שכל אחד נהלק לשני חושין ושני חושין שבכסל השמאל שכל אחד נהלק לשלשה חושין שהן כולן שנים עשר חושין, ויבדוק אתריהם וישרש אותן, עד שיטול את כולן, ולא יניח מהן אפילו כחוט השערה, ואם הניח חייב, וחייב ליטול החלב שעל גבי הקיבה, ושעל המסס ובית הכוסות, ושעל הכרס כולן, וישול החלב שעל גבי הקיבה, עד אמה ברקין, וישול החישין שבתחת הידים כולן, והחישין שבראש תחת הלשון וישול החישין כולן שבצוואר שהן אסורים משום דם שבתוכן, ואל יניח חוט אחד בכל הבהמה כולה, שהן אסורין משום דם ומשום חלב, וכל האוכל כשיעור גרנרי הטהה אחת מן החלב, או מן הדם חייב כרת משום כל חלב וכל דם לא תאכלו, ולא פירש איזה חלב אסור לאכול, ואי אתה אומר כל חלב שבתוך הבחמה ושעל גבי בהמה אסור, דאם כן נמצא אסור כל הבהמה כולה אלא פירש הקדוש ברוך הוא איזה חלב אסור, ואיזה חלב מותר, בתורה שבעל פה, שחכמים הונין בה יומם ולילה, (ג) ואסור לבשל שר בקדירה מפני שיש בה חלב אלא יצלה אותה באש, והאוכל בשר אסור לאכול חלב או נבינה באותה סעודה :

[קנא] דין נטילת ידים.

(ה) נטילה אינה אלא בכלי, (ג) ואם השביל ידיו בנהר, או במעיין או במקוה

ה ע ר ו ת

[קנ] (ה) וזה תיקון נקיות הבשר, הובא באיסור והיתר סי' קמ"ד, וחקתי השיבושים עפי איסור והיתר, (ג) ואסור לבשל שר בקדירה מפני שיש בה חלב אלא יצלה אותה באש, ובאיסור והיתר הניי כן ואסור לבשל שר שקורין איברי בקדירה שבשל בה בשר ולא בקדירה שבשל בה חלב, כי אם לבדו או יצלה אותו באש :

[קנא] (ה) נטילה אינה אלא בכלי, הובא באיסור והיתר סי' קע"ה, וכן במחזור וויפרי סי' ס"ז (ער 85), ומתחיל וזה הוסר מפי רבינו תנחום נפשו בצרור החיים, נטילת ידים שאמרו אינה

ספר האזרה

ג' ל' מים, ג) וכשרתה הולך בדרך, ד) נוטל עמו כלי קסן ליטול היטב לידיו, נוטל שהרית ומתנה כל היום, ה) ושאלנו לרבי הגמנה ונוטל ידיו צריך ליטול פעם אחת או לא, אמר לנו אף אני כך שאלתי את רבינו רבי יעקב בר יקר ואמר לי צריך ליטול ולחזור ליטול, וכדברי רבי נטילה אחת עולה לבאן ולכאן, וראיה לדבר מיהא דרב :

[קנב] דין שמרי יין.

ה) רבי אוסר לתלות שמרים של ישראל של יין בשקים ובכלים שהגרים תולין בהם שמרי יינם, השקים אין להם תקנה, אלא אם כן מיישגן שנים עשר חודש, אי נמי מעעילן ברותחין, ז) כדנפקא לן בהשוכה, כדרך שאמרו במהרות כך אמרו בין נסך, והכלים שמשמשוין בהן השקים מלאים שמרים צריכין עירוי שלשה פעמים מעת לעת, עד שיהיו מותרין לישראל לתלות בהן שמרים, ולמר רבי כן, ג) מהאי דאמר בעבודה זרה בפרק השוכר את הפועל, דאמר רב יהודה הני שקי דארטראי דערמא מנבנן, דכותנא מיישגן :

[קנב] דין שבועות עבודה זרה.

ה) פעם אחת נתחייב גוי שבועה לרבי, והוליכו רבי עד פתחה של עבודה זרה, כאילו הוא רוצה להשיבעו, אבל לא היה בלבו להשיבעו, ז) שהרי אמרו חכמים אמור לו לאדם שיעשה שותפות עם הגוי, שמא יתחייב לו שבועה [ונשבע בעבודה זרה שלו] והתורה אמרה לא ישמע על פיך [שמות כיג יג] אבל מראה היה כדי שיודה,

ה ע ר ו ת

א) אלא בכלי כוי, כמו לפנינו, ב) ואם המביל ידיו בנדר או במעין או במקוה של מים, ובאיסור והיתר הני ואי נמי אם המביל ידיו בנדר או במעין או במקוה של מים, ועיקר חמרו, וצריך לומר של מים פאה סני, וחמור לא הבין מה חזונו של סם והציגו של מים, והמלות "פאה סני" השמים, ונאמר לנכון במחזור ויטרי שם של מי פאה סני, ג) וכשרוצה הולך בדרך, כיה גם באיסור והיתר, ובמחזור ויטרי, ויתר נכונה ובשהולך בדרך, ד) נוטל עמו כלי קסן כוי, כן הוא באיסור והיתר, אבך במחזור ויטרי הני יותר נכונה נוטל עמו כלי קסן שהוא מחויק רביעית ליטול ידיו מסנו ודיו, או נוטל עמו כלי קסן שהוא מחויק רביעית ליטול ידיו מסנו ודיו, או נוטל לכל היום שמא לא ימצא מעין או נהר למבילה, ה) ושאלנו לרבי הגמנה ונוטל ידיו, כן הוא באיסור והיתר, ובמחזור ויטרי שם, וכן נמצא בפרדס מי מיד, שאלו תלמידים לרבינו שלמה הגמנה ונוטל ידיו צריך ליטול ידיו פעם אחת לאכילה או לא, אמר להם אף אני כך שאלתי את רבינו יעקב ביר יקר, ואמר צריך ליטול ולחזור ולברך על הראשונה אשר יצר את האדם, ועל שנייה על נטילת ידים, אבל מביא לן נטילה אחת עולה לבאן ולכאן, וראיה לדבר מהא דרב עיב, וראיתי כי הפור אורה חיים מי קסיה הביא מי שיצא מביה ורצה ליטול ידיו לאכילה, שאלו לרשיי אם צריך ליטול בי פעמים, והשיב שאלתי את רבי יעקב בר יקר ואמר שצריך ליטול בי פעמים כוי כמו לשון הפרדס, והבית יוסף שם הביא כן כתוב במפרדס, וכן כתוב בהגהות מיימוניות פ"ו מהלכות ברכות, וכן כתב ר"י ועייש כפור ובבב"י, ו) וראויה לדבר מהא דרב, כן הוא באיסור והיתר ובפרדס והוא נמרא הולין קיו מוף עיב, אמר רב נוסל אדם את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום כולו אמר להו רבי אבינא לבני אביתא דערבות, בנות אתון דלא שכיתו לבו מיא מסו ולייכו מצפרא ואחתי עליהו לכולא יומא וראיתי במחזור ויטרי שמים על מיהא דרב בפרק כל הבשר נוטל אדם ידיו שחרית כוי, מזה נראה שבעל מחזור ויטרי הוסיף ותיקן המאמרים שמוכאים בשם רשיי דל :

[קנב] ה) רבי אוסר לתלות שמרים כוי, הובא באיסור והיתר מי קסיה, ז) כדנפקא נמי בהשוכר ע"י דף ע"ה ע"א, ג) מהאי דאמר בעבודה זרה בפרק השוכר את הפועל, שם שם, והני שם הני רווקי ועיש כמי רשיי :

[קנב] ה) פעם אחת, הובא באיסור והיתר מי קסיה, ז) שהרי אמרו חכמים אמור לו לאדם כוי מנהרין מיג עיב :

והביאו רקב העצמות הקדשים והניח הגוי עליהן פרוטה, כדי לקלון עבודה זרה ויאמן רבי ונתן לו זמן לשבועתו. ומאותו היום קבל עליו רבי שלא יתן עם הגוי באמונה דבר שגדול בעיניו שמא יכפור הגוי ולא יזמיננו לישבעה, כדי שלא יניח גוי מעיז למרקולוס ונמצא עבודה זרה נהנית על ידו. ועוד שמראה כאלו יש ממש בה שהוא מביא לעבודה זרה לישבע בה :

[קנר] אנוז ברבש.

(ב) אנוז ברבש מברך רבי עליו בתוך הסעודה שהכל נהיה ברכו. לפי שלא נשתנה האנוז מכמות שהוא :

[קנה] ד אמות קרקע בחצר.

(ב) שאלה מארבע אמות קרקע בחצר מצא רבי בתשובת הגאונים שאלה מה שכוחבין בשטרות ובמתנות ונתנו לו ארבע אמות קרקע בחצרו, ומי שאין לו קרקע היאך כותבו, וראה שהשיבו שאמר שאף על פי שאין לו קרקע בזמן הזה יכתוב וכמאן דאית ליה קרקע דמי דאין לך כל אחד מישראל שאין לו קרקע בארץ ישראל. שהרי גוים שהחזיקו בה ולכדוה אין להם חוקה (ג) דקיימא לן קרקע אינה נגולת ואינה נחמסת לעולם, וארץ ישראל בחוקתינו עומדת לעולם, ואף על פי שאין אנו שלושין בה, והאומר משום ארבע אמות קרקע משום קברו לא כלום. וטעות הוא בידם (ג) דמצינו בביריתא בכתובות, הדמוכר קברו ומעמדו אינו מכוור, והוזר לבני משפחה :

[קנו] ספר חומש לקרות בעשרה.

(ב) האנשים הרגילין לקרות בחומש בעשרה כמו בספר תורה, אין רוח הנמים וחה הימנו, ורבי אוסר לעשות כן, שאפילו בספר תורה גמור שאינו עשוי כתיקון

הערות

[קנר] (ב) אנוז ברבש, הובא באיסור והיתר סי' ק"כ, ובפרדס סי' ע"ז הובא גם כן, ויש לחקן לפנינו לפי שנשתנה אנוז מכמות שהיה, וכן הוא בשעות באיסור והיתר, ובפרדס סי' ס"ה הובא כך : פעמים ראיתי את רבי שהביאו לפניו על השלחן אנוזים ברבש לא נשתנה פרי מהויתו, ואין זה בושול והאנוזין עיקר, ובעיני רבש היו עיקר, אלא כדאי לסמוך עליו עכ"ל, ובמחזור וויטרי סי' ס"ח (צד 36) הובא גם כן כמו שהוא לפנינו ובאיסור והיתר ובפרדס סי' ע"ז, וגם שם הובא לזכרון לפי שנשתנה האנוז מכמות שהיה, אבל בסי' ע"ז (צד 40) הביא כלשון הפרדס מסי' ס"ה ויש לחקן על פי המחזור וויטרי את לשון הפרדס ובג"ל פעמים ראיתי את רבי שהביאו לפניו על השלחן אנוזים מסוגנין ברבש ומברך עליהם בורא פרי העץ, כי היה אוסר האנוז עיקר והרביש שפל ואף על פי שמסוגנות הן ברבש לא נשתנה מהויתו ואין זה בושול, ובעיני רבי ברבש עיקר אלא כדאי הוא רבי לסמוך עליו, ופה הכוונה שהביא רש"י כן בשם רבו, ועל זה כתב ובעיני רבי ברבש עיקר, וכן הוא בתוס' ר"י יתודא החסיד ברכות ל"ח ע"ב (כמו שהביא הרמב"ם רש"י ז"ל) וזה לשונו וכן אנוז מסוגן ברבש מברך בורא פרי העץ וכן כתב במחזור וויטרי שנמדר לפני רש"י ז"ל עכ"ל, וכן הסמיך עשין כ"ז הביא ז"ל אנוז מסוגן ברבש כתוב ה"ר סמה וקנינו לפני רבינו שלמה שהאנוז הוא עיקר ומברך בורא פרי העץ וכן הביא האור זרוע ח"א סי' קס"ח אנוז מסוגן ברבש מברך בורא פרי העץ, וכן כתוב במחזור וויטרי דוודאי האנוז עיקר, ועיין בתוספות ברכות ל"ח ע"ב ד"ה משכחת שהביאו גם כן ואנוז מסוגן ברבש מברך עליו בורא פרי העץ האנוז עיקר, ועיין הגהות מיימוני פי"ג מהלכות ברכות :

[קנה] (ב) מצא רבי בתשובת הגאונים שאלה מה שכוחבין בשטרות כו', הובא באיסור והיתר סי' רצ"ג, ובפרדס בסומו בלקושים שהם ליקושי דינים ושאלות ותשובות לרבינו שלמה ז"ל, ודף נ"ש ע"ג המתחיל מצאתי בתשובת הגאונים (ג) דקיייל קרקע אינה נגולת, סוכה ל' רע"ב (ג) דמצינו בביריתא בכתובות, הוא דף פ"ד ע"א :

[קנו] (ב) האנשים הרגילין לקרות בחומש בעשרה, הובא באיסור והיתר סי' רצ"ה, וכן מובא במחזור וויטרי סי' ק"פ (צד 91), המתחיל עוד מצאתי בתשובות הגאונים האנשים הרגילין כו', כמו

סופרים אסור לקרות כגון שאינו תפוד בנידין, ז) או שלא יהא בין (שירטוט לשירטוט) [שיטה לשיטה] כמלא (שירטוט) [שיטה] אצרו לקרות בו כל שכן ספר הומש שאין מדקדקין בו לעשות אחד מן התקונים הללו שאסור לקרות בו והמיקל בזה לא נכון הוא עושה שמוציא ברכה לבטלה, ג) וכמי כן אותם שמשלימין קמן לעשרה, ומאחזין בידו ספר תורה, גם זה לא נראה למורי ויש להחמיר ולא להקל פן יצא ממנו קדושת השם בלא עשרה בני מצוה, דהיינו ערה, ד) כדאמרינן עד מתי לעדה הרעה הזאת [במדרבך י"ד כ"ז] :

[קנו] ואני תפילתי.

ה) מה טעם נהגו לומר ואני תפילתי לך ה' עת רצון [תהלים ס"ט י"ד]. בשבת למנחה על שם המקרא שכתוב למעלה הימנו וישוחו בי יושבי שער וננינו שותי שכר [שם שם י"ג]. ז) כך היה אומר דוד כל העולם שותין ומשכרין ביין בסעודת שבת, ולא באים לבית התפילה, אמנם לא כן אנכי, אלא ואני תפילתי לך ה' עת רצון, ג) וקשיא יום טוב :

ה) [קנה] מעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין והלכה אשתו במוציא שבת לשאוב מים ונתעכבה שעה אחת או שתי שעות ונעשה לו גם ונתרפא ונודמן לו המים של בארה של מרים ומלאה כמו כן מאותן מים, כיון שבאתה אצל בעלה כעם

ה ע ר ו ת

שהוא לפנינו עד שמוציא ברכה לבטלה, ועייש בתפילת הסימן, על קריאת החומשים עוד לבי נוקמי שהאריך בזה, וכן מצאתי במחזור וויפרי סי' פ"א נצד 60) שהביא וזה לשונו, וכן מצאתי בתשובת הנאונים האנשים הרגילים בו, הביא כמו שלפנינו ועייש שהאריך, ז) או שלא יהא בין שירטוט לשירטוט כמלא שירטוט, וכן הוא באיסור והיתר ותקנתו כמו שהוא במחזור וויפרי, ג) וכמו כן אותם שמשלימין קמן לעשרה, הובא באיסור והיתר שם, וכן הובא בשבלי הלקס השלם סי' פ"ו, וזה לשונו וכן מצאתי בשם רבינו שלמה וצ"ל שאותן שמשלימין קמן לעשרה בו עייש שהאריך בזה, ומהר"ם בר ברוך סי' קע"ג הביא זה ג"כ בשם רש"י, ועיין תוספות ברכות מ"ח ע"א ד"ה ולית, ז) כדאמרינן עד מתי לעדה הרעה הזאת, מילה כי ע"ב :

ה) [קנה] מה טעם נהגו לומר ואני תפילתי, הובא באיסור והיתר סי' שי"ג, וכן בפרדס סי' ד' נ"ח ה' ע"ד) וכן הוא במידור רש"י, ובלקוטי הפרדס דף פ' ע"ד, ובמחזור וויפרי סי' קל"ז נצד 107) והובא בשבלי הלקס השלם סי' קכ"ז בשם רבינו שלמה וצ"ל, והובא גם בהמנהיג ואבודרהם והפור או"ח סי' רצ"ב הביא כעין זה בשם המדרש, והבי' שם הביאו בשם שבלי הלקס, ולא אדע אל איזה מדרש כיוון הסוד שם, והביא עוד שם טעם אחר בשם רבינו נתן כרי מכיר, והובא גם כן בלקוטי הפרדס, ז) כך היה אומר דוד כל העולם שותין ומשכרין ביין בסעודת, ולא באים לבית התפילה, כן הוא גם באיסור והיתר, אבל בפרדס ובמחזור וויפרי הוא ברחבה אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבנו של עולם אומות העולם כיום שמחתם וזיום אידם הם שותין ומשכרין ומננים בבית משתאתם כל היום, ואין מזכירין שם, אבל אנו לא כן משתגרת השמחה לישראל, ובא יום מנוחתי ושמחתי לאחר שאני שבע מעונן ומסופק איני שוכך, וכשמגיע זמן התפלה אני פוסק מבית משתאותי ותענוגי והולך וקופץ לתפילתי לכת הרצון ושעה קבועה ונותן הודאה על הלפי, לכך נהגו העם לומר כך במנחה שבכת, ג) וקשיא יום טוב, וכן גם באיסור והיתר, והכוונה כמו שפורש בפרדס ובמחזור, וויפרי שם, ואם תאמר מה נשתנית מנחת שבת ממנחת יום טוב לומר מסוק זה יש לומר שגם לדבר זה נתקן לאומרן מתוך שתיקן עורא שיהו קורין בתורה במנחה בשבת מפני יושבי קרנות, לכך אנו מודים על חלקינו, שלא שם חלקינו כמשפחות האדמה לישיב בקרנות, אלא בעת רצון תפילה, אנו תרירין להתפלל, וכיום טוב לא תיקן עורא כן, עד באן כן הוא במחזור וויפרי, ומסונה קצת בפרדס וזה הכוונה ר"ל לא הכוונה וקשיא יום טוב, ר"ל מדוע לא אמרינן כן ביום טוב :

ה) [קנה] מעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין, הובא באיסור והיתר סי' ש"ד, במכרש וי"ד מכ"ב אות ד, וקשיא פ"ה פ' ויתרון ארץ, הובא מעשר במוכה שחין אחר שירד לשבול במכרש וארעת

עליה, אמר לה היכן הייתי והיא מרוב פעסה נפלה כדה משכמה ונישבר כדה, ונפלו שיפים על כשרו, וככל מקום שנפלו בו השיפים נתרפא, ועל דבר זה אמרו חכמים לא עלתה בידו של רגזן אלא רנוניחה בארה של מרים בימה של טבריא ננזה, וכל מוצאי שבת מחזירין על כל מעיינות, ועל כל בארות, וכל מי שהוא חולה ויורמן לו מאותו המים ושותה אפילו כל נופו מוכה שחין מיד מתרפא :

[קנט] (ח) תנו רבנן המגרש את אשתו ראשונה לא ישהה ומה לא במבוי ולא בחצר, ואם המבוי והחצר בשנים, מפנין זה את זה, כמה דברים אמורים מן האירוסין אבל מן הנשואין לא ובכהנת אפילו מן הארוסין ולא נשאה וכן ההולין ליבמתו [לא יפנה] מפני (שלבו) [שאין לבו] גם בה : (ג) [שלם] יסוד רבינו שלמה בר יצחק ז"ל :

ה ע ר ו ת

שעתא נפמח לבירא דמרים ואסמי ואיחסי, ובארחות חיים ה' שבת מ' ל"ב וכל בו ה' מ"ש סוף ס' מ"א הובא המעשה כמו שהוא בהאורה, והביאו "מצינו בהגדה", ומצאתי שהמעשה נדפסת בתורתן של ראשונים היא של הרכ החכם מוה' חיים מאיר חורוויץ ז"ל והוא מכ"י די ראספי בפארמא קובץ 327

[קנט] (ח) תנו רבנן, כל זה במסכתא שמחות סוף פ"ב, ויש כבאן שבוס וצ"ל בריא מן הנשואין אבל מן האירוסין לא וכ"י והובא גם באיסור והיחר ס' ש"ה, (ג) נשלם יסוד רבינו שלמה בר יצחק ז"ל, באיסור והיחר כתוב נשלם והיחר יסוד רבינו שלמה בר יצחק נ"ע :